

ØKOKRIM

Enheten for finansiell etterretning (EFE)

ÅRSRAPPORT 09

INNHOOLD

Forord	4
Hvitvasking	5
Hva er hvitvasking?	5
Hvordan foregår hvitvasking?	5
Reglene om tiltak mot hvitvasking	6
Rapporteringsplikten etter hvitvaskingsloven	7
Eksempler på gode og dårlige grunnlag for MT-rapporter	9
Enheten for finansiell etterretning (EFE)	11
Hvem er EFE?	11
Bemanning	12
EFEs oppgaver	12
Ask – IT-system for mottak og analyse av MT-rapporter	13
MT-rapporter – rapporter om mistenkelige transaksjoner	13
EFEs behandling av MT-rapporter	14
Straffesaker	14
MT-rapportenes rolle	15
Operativ analyse – modus og eksempler	16
Strategisk analyse – prostitusjon og penger	19
Kompetanseutvikling	20
Hospitantordning	20
Hvitvasking.no	21
EFEs samarbeidspartnere	21
Kontrollutvalget	21
Statistikk	22
Utviklingen i antall MT-rapporter	22
Utveksling av informasjon – tall over produkter ut av teamet	24
Internasjonalt samarbeid	25
Financial Action Task Force (FATF)	25
Egmont Group	26
Tillegg	27
Hvitvaskingsloven	27
Sentrale forskrifter til hvitvaskingsloven	33
Straffeloven §§ 317 og 318 – heleri	34
Straffeloven §§ 147 a) og b) – terrorfinansiering	36
FATFs 40 anbefalinger og 9 spesialanbefalinger	37
Medlemslandene i FATF	54
Medlemslandene i Egmont Group	55

FORORD

Førstestatsadvokat og leder for EFE Sven Arild Damslora. (foto Cecilie Zachariassen, ØKOKRIM).

Aktiviteten ved EFE i 2009 var fortsatt preget av utvikling og produksjonssetting av IT-løsningen Ask, som ble introdusert i 2008. Ask er et omfattende og kraftig verktøy som det tar tid å lære seg å utnytte maksimalt. EFE har derfor vært opptatt av metode- og kompetanseutvikling i forbindelse med bruken av systemet. Dette vil også være viktig i 2010.

Med Ask i produksjon har Norge innfridd sentrale krav som ble stilt av Financial Action Task Force (FATF) til den norske enheten for finansiell etterretning (Financial Intelligence Unit – FIU). Innføringen av Ask og vedtakelsen av den nye hvitvaskingsloven var avgjørende for at FATF i juni 2009 vedtok å fjerne Norge fra oppfølgingslisten over land som ikke fullt ut følger FATFs 40 anbefalinger om hvitvasking og terrorfinansiering.

Den nye hvitvaskingsloven ble vedtatt våren 2009. Selv om undersøkelses- og rapporteringsplikten i det vesentligste er en videreføring av de tidligere bestemmelsene, har vi oppfattet at de nye bestemmelsene rundt legitimasjon og kundekontroll samt implementeringen av disse har vært arbeidskrevende hos de rapporteringspliktige. For enkelte rapporteringspliktige har nok dette klart påvirket innsatsen med hensyn til selve rapporteringen, men for 2010 håper vi at den gode utviklingen i antall rapporter vi hadde frem til og med 2008, skal fortsette.

EFE har aldri videreformidlet mer etterretningsinformasjon til politiet og kontrollmyndighetene enn i 2009. EFE produserte 352 etterretningsrapporter i 2009, mot 243 i 2008. Økningen i antall etterretningsrapporter skyldes at bruken av systemet Ask har kommet ordentlig i gang, og at EFE derfor benytter informasjonen fra MT-rapportene på en mer effektiv måte. Antallet registrerte MT-rapporter sank med ca. 30 % i 2009. I tillegg til det som er beskrevet foran, skyldes denne nedgangen at vi i 2009 var opptatt av å få en riktigere struktur på rapporteringen. Dette medførte blant annet at enkeltstående transaksjoner som tidligere ble registrert som MT-rapporter, nå går inn som vedlegg og informasjon til den aktuelle transaksjonen eller objektet som rapporteres. Selv om antallet registrerte MT-rapporter har gått noe ned, har vi reelt sett mottatt minst like mye informasjon som i 2008.

Bildet bak tallene viser at kunnskapen om, holdningen til og oppfølgingen av undersøkelses- og rapporteringsplikten fortsatt varierer sterkt blant de rapporteringspliktige. Vi er svært godt fornøyd med at regnskapsførere og revisorer fortsatt øker sin rapportering. Utviklingen er også positiv for enkelte andre grupper, men det er liten tvil om at det fortsatt for enkelte bransjer er et betydelig forbedringspotensial. Vi opplever fortsatt at kvaliteten på rapporteringen er meget varierende, og at den i en del tilfeller må kunne karakteriseres som svak og/eller feilaktig. Her er det opplagt at både EFE, tilsynsmyndigheter og de rapporteringspliktige har utfordringer for å oppnå en bedre etterlevelse av regelverket. Et satsingsområde for EFE i 2010 blir å få de rapporteringspliktige til å sende inn kvalitativt bedre MT-rapporter. Senere i årsrapporten gis det eksempler og forklaringer på hva EFE anser som god og mindre god informasjon i en MT-rapport.

Det er positivt at 98 % av MT-rapportene nå leveres elektronisk via Altinn. Etter planen skulle den nye versjonen av Altinn –Altinn II – og det oppdaterte nettskjemaet vært på plass i november 2009. Forsinkelser har imidlertid oppstått, og lanseringen av begge er nå utsatt til 1. mai 2010.

EFE erfarer at det internasjonalt rettes stadig større oppmerksomhet mot hvitvaskingstrusselen. EFE har også i 2009 inngått flere Memorandum of understanding (MOU) med andre lands FIU-er, og antallet forespørsler fra utlandet har også økt fra 2008. I tillegg til dette har utviklingen av Ask og metode- og strategiarbeidet som gjennomføres ved EFE, vakt internasjonal interesse og oppmerksomhet både i FATF og Egmont. Vi antar derfor at også dette vil påvirke vår virksomhet i årene fremover.

Februar 2010.

Sven Arild Damslora
leder, Enheten for finansiell etterretning

HVITVASKING

HVA ER HVITVASKING?

Hvitvasking er å sikre utbytte fra straffbar handling. For at utbyttet skal kunne tas i bruk av gjerningspersonene må det integreres i den legale økonomien. Formålet med hvitvasking er derfor å få det til å se ut som om utbyttet er ervervet på lovlig måte, samt å skjule dets illegale opprinnelse.

Utbytte fra straffbar handling kan for eksempel være penger generert fra organisert kriminalitet, som narkotikahandel, menneskesmugling og våpensmugling, ransutbytte, eller penger tilegnet gjennom underslag, skatteunndragelse, bedrageri, misbruk av selskapsformer, innsidhandel eller korrupsjon.

Svært mange kriminelle handlinger er profittmotiverte. Når kriminalitet genererer et stort utbytte må gjerningspersonene finne en måte å kontrollere midlene på uten å tiltrekke seg eller den underliggende straffbare handlingen oppmerksomhet. Hvitvaskingsprosessen er derfor avgjørende for å kunne nyte fordelene av utbyttet uten å vekke mistanke. Dette skjer ved å tilslore midlens opprinnelse, endre midlens form eller flytte utbyttet til et sted hvor det er mindre sannsynlig å vekke oppmerksomhet.

HVORDAN FOREGÅR HVITVASKING?

Det brukes en rekke ulike hvitvaskingsmetoder for å skjule opprinnelsen til utbytte fra straffbar handling og å integrere midlene i den legale økonomien. I utgangspunktet er det imidlertid den samme prosessen som ligger til grunn.

Figur 1: Hvitvaskingsprosessen

Hvitvasking kan forklares som en prosess på tre trinn. Trinn 1 kalles plasseringsfasen, hvor pengene introduseres i finanssystemet. På dette stadiet er risikoen for å vekke mistanke størst. Når pengene først er satt inn på en bankkonto, er de lettere å overføre og manipulere. Plasseringsfasen foregår ved bruk av forskjellige teknikker, blant annet ved kontantkjøp av verdifulle gjenstander (som kjøretøy, elektriske artikler, kunst og antikviteter) eller innskudd på konto. Store pengesummer kan splittes opp i mindre

Betalt med utbytte av kriminalitet? (Illustrasjonsfoto yaymicro.com)

beløp (teknikken kalles "smurfing") for så å samles på en annen konto. En annen plasseringsmetode er å kjøpe diverse pengeinstrumenter (sjekk, bankremitter) som så heves og settes inn på andre konti i andre filialer.

Trinn 2 er **tilsløringsfasen**. Her flyttes pengene, slik at man tilslører eller fjerner den direkte forbindelsen til det straffbare forholdet som ligger til grunn. Pengene kanaliseres gjennom en rekke transaksjoner som kan involvere mange konti, finansinstitusjoner, selskaper og fond samt bruk av profesjonelle aktører (advokater, meglere, regnskapsførere etc.) som fungerer som mellommenn. Midlene kan også kanaliseres via ulike finansielle investeringer. I noen tilfeller kan transaksjonene tilsløres ved at de oppgis som betaling for varer og tjenester. Jo dypere utbyttet vikles inn i finanssystemet, desto vanskeligere er det å spore.

Trinn 3 er **integreringsfasen**. På dette stadiet er det skapt et legitimt grunnlag for midlenes opprinnelse. Pengene gjøres tilgjengelig for den kriminelle og kan disponeres fritt, til privat forbruk, kjøp av eksklusive varer, eiendomsinvestering eller investering i lovlig virksomhet.

Det er ikke alle hvitvaskingsmetoder som omfatter disse tre fasene. Hele hvitvaskingsprosessen kan foregå i en og samme handling.

REGLENE OM TILTAK MOT HVITVASKING

Strafferettslig reguleres heleri, hvitvasking og selvasking av straffeloven § 317. Reglene om tiltak mot hvitvasking er derimot fastsatt i hvitvaskingsloven.

HVITVASKINGSLOVEN

Hvitvaskingsloven med fastsatte forskrifter trådte i kraft 15. april 2009. Formålet med loven er å forebygge og avdekke transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller med tilknytning til terrorhandling. Loven er en videreføring av hvitvaskingsloven av 20. juni 2003 og medfører en rekke forpliktelser som rapporteringspliktige (blant andre finansinstitusjoner, forsikringsselskaper, pengeoverføringsaktører, meglere, advokater, revisorer, regnskapsførere og forhandlere av gjenstander) er pålagt å etterleve.

Sentrale plikter er:

- identitetskontroll
- registrering og oppbevaring av opplysninger
- undersøkelses- og rapporteringsplikt
- interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner

Formålet med rapporteringsplikten er å gjøre det enklere å avdekke hvitvaskings-handlinger og å hindre at rapporteringspliktige brukes som kanaler og virkemiddel for hvitvasking av penger. Ved mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling, skal de rapporteringspliktige gjøre nærmere undersøkelser for å få avkreftet eller bekreftet mistanken. Mistanken behøver ikke å være knyttet til en bestemt straffbar handling. Dersom undersøkelsen ikke avkrefter mistanken, skal alle opplysninger om transaksjonen oversendes til EFE ved ØKOKRIM i form av en rapport om mistenkelige transaksjoner (MT-rapport). Hvitvaskingsloven innebærer også forpliktelser for ØKOKRIM, herunder sletting av opplysninger og utlevering av opplysninger til Kontrollutvalget.

Kort om den nye hvitvaskingsloven

Loven gjennomfører EØS-regler som svarer til EUs tredje hvitvaskingsdirektiv (direktiv 2005/60/EF). Loven har også tatt i betraktning internasjonalt anerkjente anbefalinger fra Financial Action Task Force (FATF), som Norge deltar aktivt i. Hele loven er gjengitt i tilleggset i slutten av årsrapporten.

De viktigste elementene fra den tidligere hvitvaskingsloven videreføres i den nye loven. Av de største endringene kan det nevnes at flere aktører omfattes av regelverket, og at man har fått mer omfattende og detaljerte krav til kundekontroll, blant annet innføring av risikobasert kundeoppfølging. Det åpnes også for en forenklet kundekontroll ved at denne kan foretas av tredjeparter.

RAPPORTERINGSPLIKTEN ETTER HVITVASKINGSLOVEN

Formålet med rapporteringsplikten er å gjøre det enklere å avdekke profittmotivert kriminalitet og å hindre at finansinstitusjoner og andre rapporteringspliktige misbrukes til gjennomføring av hvitvasking.

Hvem er rapporteringspliktig

Hvitvaskingsloven § 4 gir en oversikt over hvem som har plikt til å rapportere til ØKOKRIM. Loven finnes vedlagt i årsrapportens tillegg.

Når skal det rapporteres

Dersom det oppstår mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a, § 147 b eller § 147 c, som omhandler finansiering av terrorisme, skal det foretas undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken. Dersom undersøkelsene ikke kan bidra til å avkrefte mistanken, skal opplysningene om den aktuelle transaksjonen og de forhold som har medført mistanken oversendes ØKOKRIM.

EFE ønsker å understreke at det ikke er noe krav om at de rapporteringspliktige skal se noen primærforbrytelse. De trenger ikke å legge listen for høyt før de rapporterer, og det er heller ikke nødvendig å bevise straffbare forhold. Med utgangspunkt i forarbeidene til hvitvaskingsloven er det tilstrekkelig at mistanken er vag for at rapporteringsplikten utløses.

Hva skal rapporteres

MT-rapporter skal inneholde utfyllende opplysninger om grunnlaget for mistanken, og om undersøkelsene og transaksjonene, i tillegg til personalia og kundeforhold for de personer og selskaper rapporten gjelder. Kopi av dokumentasjon for den mistenkelige transaksjonen vedlegges. Feltene i rapporteringsskjemaet indikerer hvilke opplysninger EFE trenger.

En MT-rapport skal inneholde informasjon om:

Rapporteringspliktig: organisasjon, organisasjonsnummer, virksomhetsområde, adresse, telefon, e-post, navn og kontaktinformasjon til hvitvaskingsansvarlig.

Transaksjon(e) som rapporteres: beløp, transaksjonstype, avsender og mottaker, valuta, samt kort beskrivelse av transaksjon(e).

Impliserte person(er): fullt navn, fødsels- og personnummer eller annen ID-referanse dersom personen ikke har norsk fødselsnummer, adresse, arbeid og nasjonalitet dersom det er kjent.

Impliserte organisasjon(er): navn, organisasjonsnummer, adresse og impliserte personers tilknytning til organisasjon.

Grunnlaget for mistanken: utfyllende beskrivelse av hvorfor det rapporteres.

EKSEMPLER PÅ GODE OG DÅRLIGE GRUNNLAG FOR MT-RAPPORTER

Eksempel I

Kunden setter inn tildels betydelige summer med kontanter på egen lønnskonto – For tiden er den ingen annen inngang på denne kontoen. I tillegg har kunden vekslet om små sedler til 1000-lapper. Kunden har forsøkt å åpne konto i en annen bank i en annen landsdel slik at andre kan sette inn penger på konto der. Vi blir i den forbindelse kontaktet av denne banken. Den 13. juli 2009 observeres kunden i banken i tett dialog med to karer som vi vet tilhører det kriminelle miljøet i byen. I tillegg ser vi av aktiviteten på kundens konto at han reiser mye rundt i Norge.

I denne MT-meldingen ser vi at det opplyses om store kontantinnskudd, vekslinger til større sedler, men forøvrig lite annen kontoaktivitet, faktorer som i utgangspunktet kan virke mistenkelige. Det redegjøres for opprettelse av annen konto i en annen bank et helt annet sted i landet, samt at den rapporterte er observert med personer som er kjente som kriminelle i lokalmiljøet. Slike opplysninger er opplagt interessante for EFE, og er et godt utgangspunkt for videre undersøkelser.

Eksempel II

Ved kjøp av en leilighet i Kirkevik utbetalte Peder Ås kr 700 000 i kontanter for leiligheten og ytterligere kr 48 000 i kontanter for arbeid utført av selger, Byggefirma Berg og Dahl AS. Det skal i tillegg gjøres opp kr 400 000 kontant med kr 100 000 i måneden til leiligheten er fullstendig oppgjort. Mottaker har dokumentert kontantmottakene så godt det lar seg gjøre, satt kontantene på konto, ført dem via reskontro og inntektsført alt i henhold til gjeldende regelverk.

Det mottatte kontantbeløp er betydelig over det som kan anses naturlig for Peder Ås. Sett i sammenheng med de offentlige opplysninger vi finner om ham, virker det underlig at han kan besitte slike kontantsummer. Vi har funnet at han driver flisleggervirksomhet i Kirkevik, nær all omsetning er kontant, og ordreboken har vært full, 10 timer hver dag, 5-6 dager i uken, til kr 450 pr. time. Dette gir betydelig større inntekter enn det vi kan se er oppgitt til skattemyndighetene. Vi mener derfor at transaksjonene er mistenkelige. Innskuddene på henholdsvis kr 475 000, 125 000, 200 000 og 48 000 er foretatt til Bygdebanken, kontonummer xxxx.xx.xxxx og xxxx.xx.xxxx. I tillegg ser det ut til at Peder Ås skal betale kr 100 000 pr. måned i 4 måneder for å gjøre opp for en leilighet. Her finnes det dog ikke avtaler, men indikasjoner.

I dette tilfellet ser vi at mistanken begrunnes gjennom sammenlikning av offentlige kilder om den rapportertes økonomi med den tilgjengelige informasjonen som foreligger på bakgrunn av den rapporteringspliktiges rolle. Begrunnelsen og dokumentasjonen gir EFE godt grunnlag for videre undersøkelser av forholdene som beskrives.

Eksempel III

Kontantbetaling til vårt kontor NOK 20 000.

I denne MT-rapporten er det ikke beskrevet hvorfor transaksjonen er rapportert, eller hvordan mistanken er oppstått. Det eneste EFE får kjennskap til, er transaksjonen og personalia på den rapporterte. Det er altså svært lite å ta tak i hvis EFE ønsker å gjøre ytterligere undersøkelser rundt personen. Et minimum av hva som kreves i rapporteringen til EFE, er beskrevet i forskriften til hvitvaskingsloven § 13.

Hvordan rapportere

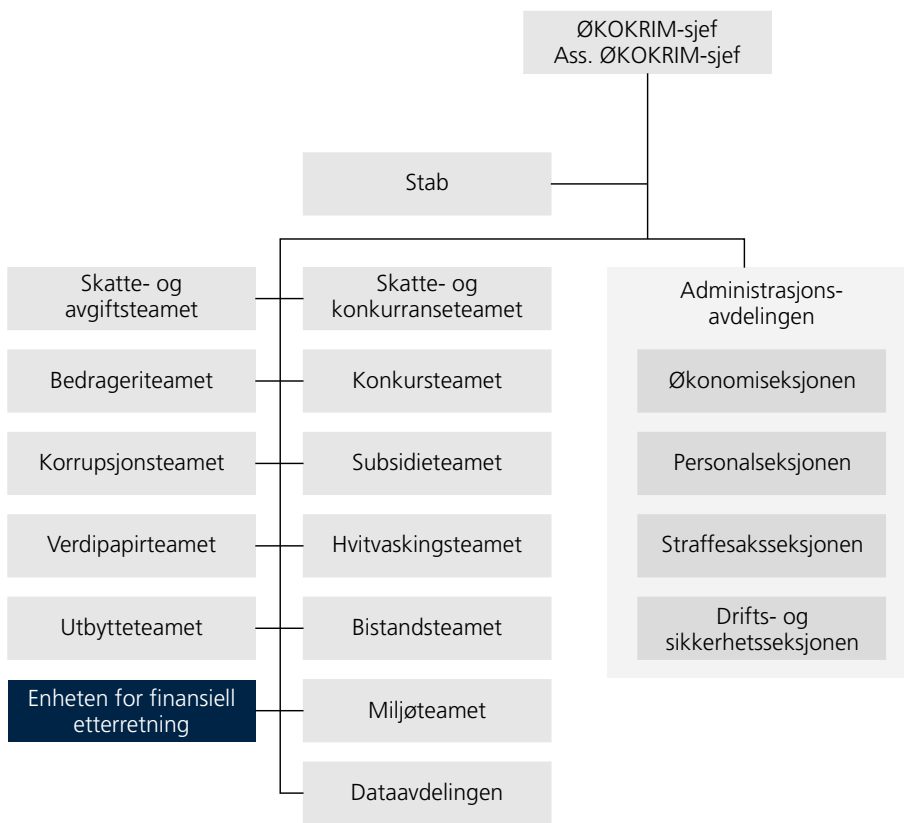
MT-rapporter skal sendes elektronisk via Altinn, jf. hvitvaskingsforskriften § 11 tredje ledd. Altinn er hovedkanalen for næringslivets dialog med det offentlige, og ØKOKRIM er eier av det skjemaet i Altinn som skal benyttes for oversending av MT-rapporter. Det har vært tilrettelagt for elektronisk rapportering til ØKOKRIM siden 2005. EFE har jobbet for at alle rapporteringspliktige skal ta i bruk denne rapporteringskanalen, og per i dag kan det konstateres at 98 % av MT-rapportene sendes inn via Altinn. Tilsvarende tall for 2007 var 67 %, og i 2008 var tallet 97 %.

Etter planen skulle Altinn II – en oppdatert versjon av Altinn – vært på plass i løpet av november 2009. I tråd med dette ble skjemaet MT-0002 utviklet og også tatt i bruk av rapporteringspliktige med integrerte fagsystemer. I forbindelse med oppdateringen skulle man også gå over fra skjemaet MT-0001 til en oppdatert versjon av MT-0002. Lanseringen av Altinn II er imidlertid utsatt til 1.5. 2010, og dette har også påvirket lanseringen av den nye versjonen av MT-0002. Dersom det ikke oppstår nye forsinkelser, vil den nye versjonen av MT-0002 lanseres 1.5. 2010 og kunne brukes side om side med MT-0001 fram til 1.9.2010. Etter 1.9.2010 vil nye MT-0002 være det eneste skjemaet som kan brukes. Det nye skjemaet vil bli enklere å bruke for de ulike typer rapporteringspliktige.

ENHETEN FOR FINANSIELL ETTERRETNING (EFE)

HVEM ER EFE?

EFE er et av 13 team ved ØKOKRIM. EFE skiller seg fra de øvrige teamene ved at det er det eneste teamet som ikke driver etterforskning og straffesaksarbeid. EFE er en etterretningsenhet og er Norges nasjonale Financial Intelligence Unit (FIU) i det internasjonale FATF-samarbeidet. EFE ble opprettet på bakgrunn av internasjonale anbefalinger som oppfordret alle land til å etablere nasjonale etterretningssentre for mottak, analyse og viderefremming av finansiell informasjon tilknyttet mulig hvitvasking og finansiering av terrorisme.

Figur 2: EFEs plass i ØKOKRIM

BEMANNING

Per 31. desember 2009 bestod EFE av 17 ansatte med følgende bakgrunn:

- 1 førstestatsadvokat (teamleder)
- 1 statsadvokat
- 6 etterforskere med politibakgrunn
- 5 etterforskere med økonomibakgrunn
- 1 analytiker – samfunnsviter
- 1 rådgiver – samfunnsviter
- 2 førstekonsulenter – administrative

Av disse var 6 kvinner og 11 menn.

EFES OPPGAVER

EFEs primære oppgave er å motta og analysere rapporter om mistenkelige transaksjoner (MT-rapporter) fra rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven. Videre skal EFE bearbeide opplysningene for å gjøre dem tilgjengelige for politi- og forvaltningsorganer med kontroll-oppgaver, samt andre lands FIU-er, og videreformidle informasjon til aktuelle instanser når EFE mener vilkårene for det er oppfylt.

EFE skal være et nasjonalt kompetansesenter for spørsmål relatert til hvitvasking. EFE følger med på kriminalitetsutviklingen og holder løpende kontakt med aktuelle samarbeidspartnere for å bidra til kompetanse- og metodeutvikling i politiet og hos de rapporteringspliktige. EFE deltar i aktuelle internasjonale fora for bekjempelse av hvitvasking, blant annet i FATF og Egmont Group. Under følger en kort oppsummering av EFEs virksomhet.

Formål	Oppgaver	Kilder	Produkter	Mottakere av informasjon
Forebygge og bekjempe hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger gjennom formidling av etterretningsinformasjon	Motta og analysere rapporter om mistenkelige transaksjoner (MT-rapporter)	MT-rapporter	Etterretnings-rapporter	Norge: - politiet - team ved ØKOKRIM - skattemyndigheter - tollvesenet - NAV - rapporteringspliktige - media
Bidra til allmennpreventiv virkning av arbeidet mot hvitvasking og finansiering av terrorisme	Producere og videreformidle etterretningsinformasjon	Informasjon fra andre lands FIU-er	Anmeldelser (nye anmeldelser og rapporter i eksisterende straffesaker)	
	Bistå de rapporteringspliktige i etterlevelsen av hvitvaskingsloven	Informasjon fra politikilder	Operative analyser	Internasjonalt: - andre lands FIU-er - Egmont Group - FATF
	Spre kunnskap om kamp mot hvitvasking og terrorfinansiering	Informasjon fra offentlige registre	Strategiske analyser	
		Samarbeidspartnere	hvitvasking.no	
		Tips		

Figur 3: EFE kort oppsummert

ASK – IT-SYSTEM FOR MOTTAK OG ANALYSE AV MT-RAPPORTER

Ask er EFEs IT-system. Verktøyet inneholder avansert funksjonalitet for mottak, analyse og formidling av finansiell etterretning, og gir EFE en enestående mulighet for å produsere analyser på riktig objekt og nettverk til riktig tid. Konseptet Ask inneholder funksjonalitet basert på teknologi som er helt ny for justissektoren. Som første system i justissektoren tar Ask i bruk avansert funksjonalitet som:

- vekting basert på regler
- varsling basert på lister (FN-lister, egendefinerte lister osv.)
- avansert søk ved hjelp av navigatorer
- automatisk nettverksbygging
- integrasjon med Analyst's Notebook

Innføringen av Ask bidrar til at EFE og norsk politi på en mer effektiv måte kan anvende finansiell etterretningsinformasjon, blant annet ved at:

- EFE mer effektivt kan motta, behandle og omsette mottatt og annen tilgjengelig informasjon direkte inn i politiets systemer for etterretning og straffesaksbehandling.
- antallet straffesaker som formidles til politiet og andre kontrollmyndigheter vil øke.
- evnen til statistikkføring samt utarbeidelse av trusselvurderinger, trender og modi for hvitvasking blir bedret.
- EFE gis muligheten til å handle avvergende ved at kriminell adferd oppdages på et tidlig tidspunkt.
- man får mulighet til å øke inndragningen av utbytte fra kriminell aktivitet samt øke etterberegningen av skatt/mva. og trygd i forbindelse med skatte- eller trygdesvindler.

MT-RAPPORTER – RAPPORTER OM MISTENKELIGE TRANSAKSJONER

En MT-rapport er en rapport fra en rapporteringspliktig om en mistenkelig transaksjon som kan være tilknyttet utbytte av en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven § 147 a, § 147 b eller § 147 c. En MT-rapport kan være knyttet til gjerningspersonen bak en primærforbrytelse, eller den kan omhandle en medvirker til en hvitvaskingshandling. Primærforbrytelsen kan være en handling som ikke direkte rammes noen (for eksempel ulovlig spritsalg, smugling, narkotikaomsetning, skatteunndragelse osv.), eller en handling som rammes en fornærmet part (for eksempel ran, underslag, bedrageri, tyveri osv.). Der hvor det er en direkte fornærmet part, vil vedkommende ikke alltid forstå eller kjenne til at han

EFE har i Ask en av verdens mest avanserte IT-løsninger for behandling av MT-rapporter.
(foto: Ingvil Trana, ØKOKRIM).

eller hun er krenket (for eksempel ved underslag eller bedrageri). Slik kan en MT-rapport være den eneste inngangen til en sak, og et forhold vil dermed kunne rapporteres før den fornærmede selv oppdager det.

EFES BEHANDLING AV MT-RAPPORTER

Å sende en MT-rapport til ØKOKRIM er noe annet enn å anmelde en sak til politiet. MT-rapportene behandles som etterretningsinformasjon og danner grunnlaget for EFEs arbeid. Opplysningene i MT-rapportene sammenstilles med annen informasjon innhentet fra flere ulike kilder. Opplysningene analyseres, og produktet av analysen viderefremmes til relevante mottakere. I hvilken form opplysningene formidles avhenger av hvordan EFE vurderer det som fremgår av analysen. I de fleste tilfeller skjer dette i form av etterretningsrapporter.

EFE er avhengig av kvalitativt gode MT-rapporter for å kunne produsere gode analyser, derfor er rollen til de rapporteringspliktige svært viktig. All informasjon EFE mottar, kan betraktes som brikker i et større puslespill. Jo flere brikker som er på plass, desto bedre bilde får man, dermed blir muligheten til å utarbeide gode analyser større. Jo fylldigere en analyse er, desto større er sjansene for domfellelse i en eventuell straffesak. Finansiell etterretningsinformasjon er ikke veldig annerledes enn annen etterretningsinformasjon. Informasjonen kan gi tilstrekkelig grunnlag for inngang i nye straffesaker, den kan inngå i eksisterende straffesaker eller andre analyser hos politiet eller andre kontrollmyndigheter, basert på koblinger mellom objekter via transaksjoner og informasjon om hendelser med finansielt tilsnitt.

Hva som skjer videre med informasjonen EFE sender ut og hvordan den brukes, ligger imidlertid utenfor EFEs formelle kompetanseområde. EFE har således ingen styringsmulighet med tanke på hvorvidt opplysningene kommer til å inngå i en eventuell straffesak. En etterretningsrapport oversendt politiet kan danne grunnlag for at politidistriktet velger å opprette anmeldelse, eller den kan inngå i en eksisterende eller fremtidig straffesak. Videre kan en etterretningsrapport oversendt for eksempel skattemyndighetene, like gjerne bidra til administrative sanksjoner (tilleggsskatt, tilleggsavgift, inndragning av dagpenger osv.) som til politianmeldelse.

STRAFFESAKER

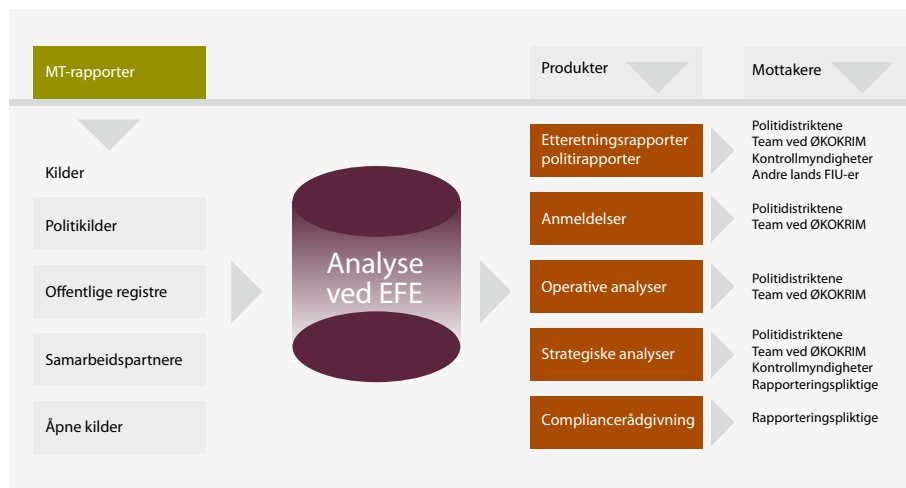
EFE etterforsker ikke straffesaker selv. EFE formidler informasjon hovedsakelig i form av etterretningsrapporter og politirapporter til politiet og til forvaltningsorgan med

kontrolloppgaver, som skattemyndighetene og NAV. I spesielle tilfeller oppretter EFE straffesak på eget initiativ, og sender så anmeldelse til politiet eller andre team ved ØKOKRIM, som etterforsker og påtaleavgjør saken.

Straffesaker kan imidlertid også bli opprettet som et resultat av at EFE sender informasjon til forvaltningsorgan med kontrolloppgaver. Disse kan på bakgrunn av informasjonen foreta nærmere undersøkelser og reagere med et forvaltningsvedtak eller anmelde saken til politiet. Enkelte av forvaltningsvedtakene er å regne som straff og kan sidestilles med avgjørelser av politi og domstol.

Det er Politidirektoratet og de enkelte forvaltningsorgan som har rapporteringsansvar og dermed oversikt over hvordan informasjon fra EFE blir behandlet hos henholdsvis politiet, skattemyndighetene og NAV.

EFES SAKSBEHANDLING

Figur 4: EFES saksbehandling

MT-RAPPORTENES ROLLE

En MT-rapport kan være en liten, men viktig brikke i et mulig bevisbilde. Når EFE mottar en MT-rapport, genererer det nødvendigvis ikke noe grunnlag for å viderefremme opplysningene med én gang, og det blir heller ikke umiddelbart tatt stilling til hvorvidt det er en "god" eller "dårlig" informasjon. Hver nye MT-rapport bidrar til å berike

Utbytte av kriminalitet blir verdiløst dersom de kriminelle ikke klarer å sette midlene i omløp. Hvitvasking er derfor avgjørende for profittmotivert kriminalitet i større skala. Illustrasjonsfoto: yaymicro.com

allerede eksisterende informasjon ved at opplysninger ses i sammenheng over tid. Således spiller alle MT-rapporter en viktig rolle i helhetsvurderinger og styrker EFEs grunnlag for å viderefremme informasjon til aktuelle instanser på et senere tidspunkt. Det er derfor vanskelig å si noe konkret om gjenbruksverdien av en enkeltstående MT-rapport. En MT-rapport ender ikke nødvendigvis med domfellelse, men i de tilfeller hvor dette skjer, er det en komplisert prosess som går over lang tid. Rettsavgjørelser viser at det i flere straffesaker er anvendt informasjon fra MT-rapporter fra flere år tilbake, slik at alle opplysninger EFE mottar, kan være viktige uavhengig av når opplysningene ble sendt. Figur 4 illustrerer i hvilken form og til hvem informasjon formidles.

Selv om opplysninger fra MT-rapportene ikke nødvendigvis brukes umiddelbart, betyr ikke det at opplysningene aldri vil bli brukt. I henhold til hvitvaskingsloven § 29 kan mottatte opplysninger oppbevares i inntil fem år, med mindre det i dette tidsrommet registreres nye opplysninger. Mottas ikke ytterligere relevant informasjon i løpet av disse årene har EFE plikt til å slette opplysninger som ikke er blitt brukt. EFE ønsker å understreke at det ikke er noe én-til-én-forhold mellom MT-rapporter og etterretningsrapporter/anmeldelser. Det vil si at en etterretningsrapport eller en anmeldelse kan bygge på informasjon fra mange MT-rapporter.

OPERATIV ANALYSE – MODUS OG EKSEMPLER

Objektene som rapporteres til EFE, er personer og selskaper som foretar transaksjoner som de rapporteringspliktige finner mistenkelige. Det vil alltid kunne reises spørsmål om hvem de rapporteringspliktige/kontrollmyndighetene "ser" i vurderingen av slike transaksjoner, dette gjelder også for MT-rapportene. Grunnlaget i MT-rapportene varierer både med hensyn til hvilken type kriminalitet som mistenkes, og de innrapportertes handlemåte. Mange av personene er gjengangere i politiets registre, andre rapporteres ofte, men er mindre kjent i politiets registre for øvrig. Under følger noen beskrivelser av modus som EFE jobbet med i 2009, med eksempler på analyser som har endt med rettsavgjørelse.

Modus: hvitvasking gjennom falsk fakturering

Hvitvasking gjennom falsk fakturering

Oslo tingrett dømte en svensk statsborger til to år og fire måneder ubetinget fengsel for hvitvasking av utbytte fra kriminelle handlinger i bygg- og anleggsbransjen. Det ble også idømt inndragning på 100 000 kroner.

Heleriene foregikk ved at den dømte utstedte uriktige fakturaer og dermed kvitterte for mottak av til sammen 14,5 millioner kroner for arbeid som ikke ble utført. Pengene ble siden hevet kontant og tilbakeført til den opprinnelige betaleren. De uriktige fakturaene ble siden brukt som dokumentasjon for å skaffe urettmessige utbetalinger av merverdiavgift. Saken illustrerer hvordan selskaper og fiktiv fakturering effektivt kan brukes som hvitvaskingsverktøy. Dersom utstederfirma og mottakerfirma samarbeider om slike transaksjoner, kan utbytte fra kriminalitet enkelt kamoufleres som tilsynelatende legitim omsetning.

I en ØKOKRIM-sak i januar 2009 dømte Hedmarken tingrett en mann til ubetinget fengsel i seks måneder for grovt heleri og momslovbrudd på totalt ca. 1,5 millioner kroner. Mannen ble også ilagt rettighetstap, bot på 5000 kroner og inndragning av utbyttet fra handlingene.

Mannen skrev under på at han hadde mottatt til sammen ca. 1,5 millioner kroner i kontanter i samsvar med fakturaer fra selskaper i bygg- og anleggsbransjen der han var registrert som daglig leder (selskapene var registrert som såkalte NUF – norsk avdeling av utenlandsk foretak). Den dømte hadde likevel ikke mottatt pengene. Kvitteringene og fakturaene ble brukt til merverdiavgiftsbedrageri og utroskap i selskapet som mottok fakturaene, mens den dømte mottok mindre beløp som godtgjøring for underskriftene sine. I tillegg ble han dømt for manglende innsending av omsetningsmelding for selskapene. Mannen tilstod forholdene, noe som det ble lagt stor vekt på ved straffeutmålingen.

Denne dommen er én av flere dommer i ØKOKRIM-saker med slik kriminalitet i bygg- og anleggsbransjen, der denne fremgangsmåten er velkjent: Entreprenører gir håndverkerne "svart" lønn med kontante uttak fra banken og dekker lønna opp i regnskapet med kvitteringer og fakturaer (inklusive merverdiavgift) fra fiktive underleverandører. EFE mottok i løpet av 2007 flere MT-rapporter som gjaldt personer og selskaper knyttet til denne saken. Det ble åpnet straffesak som ble overført til et av straffesaksteamene ved ØKOKRIM høsten 2007.

Modus: Hvitvasking av utbytte fra utlandet

Fengsel for hvitvasking av utbytte fra utlandet

I en ØKOKRIM-sak dømte Oslo tingrett en britisk statsborger bosatt i Norge til fengsel i ett år og tre måneder for hvitvasking av utbytte fra kriminelle handlinger i utlandet. Mannen måtte også tåle inndragning av 1,8 millioner kroner.

Briten hjalp en koreansk forretningskontakt med å motta flere pengeoverføringer, og var på den måte behjelpelig med å sikre kriminelt utbytte. Den dømtes framgangsmåte hadde mange trekk som tydet på hvitvasking. Opprinnelig var ønsket å overføre pengene via konto til Sveits, men fordi det da ble krevd legitimasjon, endret de framgangsmåte. Deretter ble de 1,8 millionene forsøkt vekslet til euro eller britiske pund, valutaer med høy valør, som er en annen kjent hvitvaskingsmetode. I forkant av vekslingene så man også eksempler på "smurfing", dvs. at utbyttet ble stykket opp for å vekke mindre oppsikt, og det ble brukt fiktiv fakturering og stråpersoner uten noen reell forretningsmessig rolle.

Saken er også spesiell fordi den i meget stor grad er etterforsket og iretteført av EFE. Vanligvis er EFEs rolle å motta og formidle etterretningsinformasjon til øvrige team i ØKOKRIM, politiets særorganer (blant annet PST, KRIPOS og Politiets utlendingsenhet), politidistriktene og forvaltningsorgan med kontrolloppgaver som NAV og skattemyndighetene.

Modus: skatteunndragelser – 31.12.-meldinger

EFE mottar ved hvert årsskifte et relativt høyt antall MT-rapporter som gjelder skatteunndragelse. En spesiell type av disse rapportene er de såkalte 31.12.-meldingene. Modus er at det foretas et uttak av kontanter i form av sjekk eller bankremisse fra bankkonto rett før årsskiftet og at pengene settes inn igjen på nyåret. Siktemålet med dette er å gi inntrykk av at formuen er lavere enn den faktisk er, og dermed unngå formuesbeskatning på hele formuen. 31.12.-meldingene kan imidlertid også være en inngang for å avdekke annen økonomisk kriminalitet. Opprullingen av saken rundt Undervisningsbygg i Oslo startet for eksempel med en melding om en slik transaksjon.

31.12.-meldingene blir analysert ved EFE og resulterer som regel i rapporter til skattemyndighetene, som gjerne reagerer med tilleggsskatt. Antallet slike meldinger har holdt seg ganske konstant de senere år, til tross for stadige advarsler mot framgangsmåten i media.

Skatteunndragelse førte til høy skatteregning

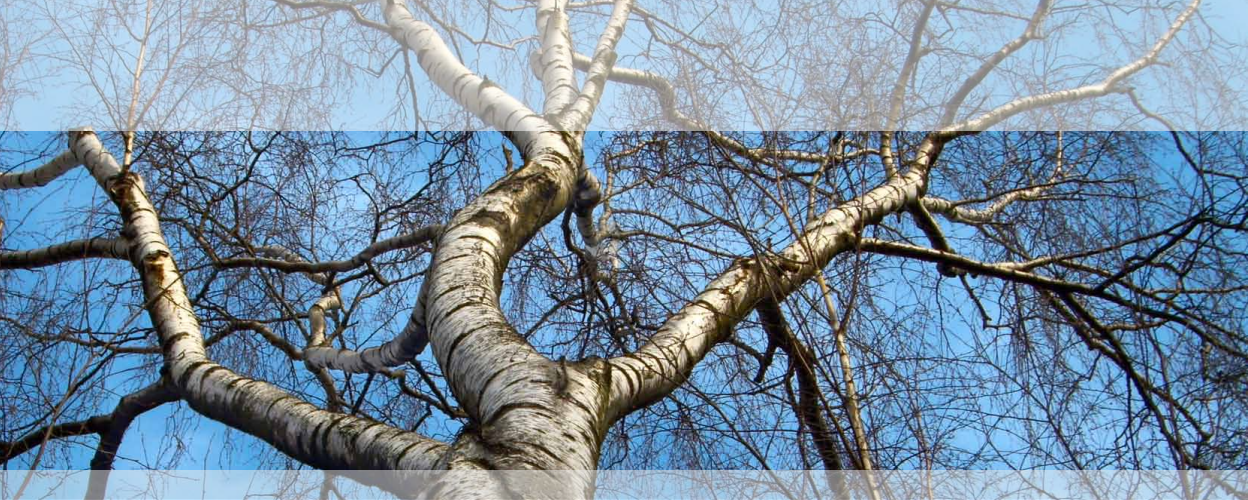
EFE mottok melding om en kvinne som tok ut penger like før årsskiftet, og som satte dem inn igjen like etter. Nærmere undersøkelser viste at kvinnen hadde brukt samme framgangsmåte de siste ti årene. En etterretningsrapport ble oversendt skattemyndighetene. Totalt viste dette seg å være en skatteunndragelse på 24,5 millioner kroner. Etter gjeldende regler hadde kvinnen måttet betale ca. 16 000 kroner i formueskatt årlig. Unndragelsen førte imidlertid til at hun ble ilagt 60 % straffeskatt samt betaling av renter på det unndratte beløpet. Hennes totale skatteregning ble til slutt på ca. 500 000 kroner.

STRATEGISK ANALYSE – PROSTITUSJON OG PENGER

Enheten for finansiell etterretning utarbeidet i 2009 en strategisk analyse av finansielle transaksjoner foretatt av nigerianske statsborgere før og etter forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester. Formålet var å se om det oppstod endringer i transaksjonsmønsteret etter at forbudet mot sexkjøp ble innført 1.1.2009. Målgruppen for analysen var primært politi som jobber mot prostitusjon, men analysen ble også gjort åpent tilgjengelig. Hypotesen som lå til grunn for analysen, var at store deler av pengeoverføringene og vekslingene foretatt av nigerianske borgere, var generert gjennom prostitusjon. I analysen ble det hentet ut informasjon om overføringer fra Norge til Nigeria samt vekslinger foretatt av nigerianske statsborgere i Norge. Tallene i denne analysen omfatter følgelig alle transaksjoner til Nigeria og vekslinger foretatt av personer som har oppgitt å være nigerianske statsborgere.

Analysen viste at overføringene sank med 40 % fra november 2008 til januar 2009. Fra januar 2008 til januar 2009 var imidlertid nedgangen på 25 %. Slik ser man et tydelig sammenfall mellom sexkjøpsforbudet og antall overføringer til Nigeria.

Når det gjaldt vekslinger foretatt av nigerianere i Norge, viste imidlertid uttrekket fra valutaregisteret små endringer i den totale summen som ble vekslet før og etter forbudet. Antallet aktører som vekslet, gikk imidlertid en del ned, noe som innebar at det gjennomsnittlige beløpet per veksling økte. Dette kan indikere at prostitusjonspenger utgjorde en liten andel av den totale summen som ble vekslet av nigerianere. På den annen side viste informasjon fra Pro-senteret at en relativt stor andel av nigerianske prostituerte fortsatt oppholdt seg i landet, og det faktum at det ble vekslet noenlunde like mye penger som før forbudet, kan også indikere at de prostituerte organiserte virksomheten sin på en annen måte etter årsskiftet.

Kunnskapens tre har mange grener. EFE er et sterkt kompetansesenter innen antihvitvasking.
 Illustrasjonsfoto: yaymicro.com

KOMPETANSEUTVIKLING

En viktig del av EFEs arbeid er å spre kunnskap om finansiell etterretning og å videreformidle den informasjonen EFE sitter på ut til politidistriktene og kontrollorganene som EFE samarbeider med. I tillegg bruker EFE mye tid på undervisning for de rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven. Under følger en oversikt over noe av det EFE har bidratt med hva gjelder kompetansehevende tiltak i løpet av året:

Januar	forelesning på Økostudiet, Politihøgskolen
Februar	deltakelse på plenums møte i FATF
Mars	foredrag for revisorstudiet, BI
Mai	deltakelse på årsmøte i Egmont Group foredrag på nasjonalt etterretningsmøte forelesning på org.krim.-kurset, Politihøgskolen forelesning for kurs i fordypning i økonomietterforskning, Politihøgskolen
Juni	deltakelse på plenums møte i FATF
August	foredrag om valutaregisteret og hvitvaskingsregimet, KRIPOS foredrag for traineeprogrammet, Oslo politidistrikt foredrag for KPMG
September	foredrag på kurs for advokater, Juristenes utdanningscenter
Oktober	foredrag for delegasjon fra Den tsjekkiske republikk
November	medarrangør og deltaker på Finansnæringens hovedorganisasjons hvitvaskingsseminar deltakelse på typologimøte i FATF foredrag ved politiets nasjonale analyseforum foredrag på seminar for økoteamlederne i politidistriktene
Desember	foredrag om EFE, Hordaland politidistrikt foredrag for advokater, Oslo krets av Advokatforeningen

HOSPITANTORDNING

EFE startet sin hospitantordning høsten 2007. Intensjonen bak opplegget er å øke kunnskapen om EFEs virksomhet og å videreutvikle samarbeidet med politidistriktene med hensyn til utveksling av informasjon fra MT-rapportene. EFE hadde to hospitanter fra politidistriktene våren 2009. EFE tar sikte på å ta inn nye hospitanter i løpet av høsten 2010.

HVITVASKING.NO

Nettstedet www.hvitvasking.no er en sentral kanal i arbeidet med å gi informasjon til de rapporteringspliktige. Nettsiden ble lansert i november 2007 som et samarbeidsprosjekt mellom ØKOKRIM og Kredittilsynet (Finanstilsynet fra 21.12.09). Målgruppen er først og fremst rapporteringspliktige i henhold til hvitvaskingsloven, men også andre som er involvert i arbeidet mot hvitvasking og finansiering av terrorisme. Formålet med nettsiden er å samle relevant informasjon om spørsmål relatert til hvitvasking på ett sted for lettere å kunne nå ut til brukerne, samt være en nasjonal ressurs på området. På nettsiden finnes informasjon om hvitvasking generelt, veiledning om relevant lovverk, rundskriv, nyheter, rettsavgjørelser, hvitvaskingstrender m.m. Les mer på www.hvitvasking.no.

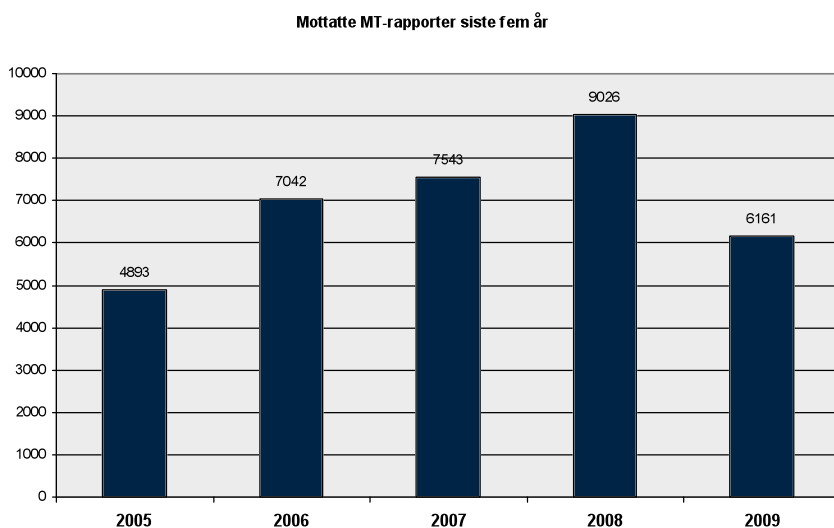
EFES SAMARBEIDSPARTNERE

EFEs viktigste samarbeidspartnere er de rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven. I tillegg samarbeider EFE med politimyndigheter i Norge og utlandet, andre lands FIU-er, tollvesenet, skattemyndighetene, NAV og Finanstilsynet. Samarbeidet med utenlandske politimyndigheter består som oftest i å svare på forespørsler via Egmont-samarbeidet om bistand i etterretningsarbeid eller straffesaker som har forgreninger til personer og selskaper med tilknytning til Norge.

KONTROLLUTVALGET

I medhold av forskrift om legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking av penger av 7. februar 1994 oppnevnte Finansdepartementet i 1995 et særskilt kontrollutvalg for tiltak mot hvitvasking av penger. Utvalget ledes av en lagdommer. Kontrollutvalgets oppgaver er beskrevet i hvitvaskingsloven § 31. Utvalget skal blant annet føre kontroll med ØKOKRIMs behandling av opplysningene fra de rapporteringspliktige. Utvalget skal særlig legge vekt på rettssikkerhets- og personvern hensyn. Det ble avholdt to møter mellom EFE og kontrollutvalget, i tillegg til en stedlig kontroll. Mer informasjon om Kontrollutvalgets arbeid finnes på www.hvitvasking.no.

STATISTIKK

Figur 5: Mottatte MT-rapporter siste 5 år

UTVIKLINGEN I ANTALL MT-RAPPORTER

I 2009 registrerte EFE 6166 MT-rapporter. Det er en nedgang på 32 % fra 2008. Nedgangen kan nesten utelukkende forklares med en lavere rapportering fra betalingsformidlingsvirksomheter. Der EFE tidligere registrerte én melding per transaksjon, registrerer vi nå i større grad at flere mistenkelige transaksjoner på én person registreres i én og samme MT-rapport, noe som påvirker antallet registrerte MT-rapporter. Selv om færre rapporter registreres, er EFE av den oppfatning at vi mottar mer informasjon enn tidligere, noe økningen i antallet formidlede etterretningsrapporter (se figur 8) kan tyde på. EFE er glade for at bankene har opprettholdt sitt rapporteringsnivå, til tross for at mange av deres ressurser har gått med til utvikling av nye fagsystemer og informasjonsarbeid om den nye hvitvaskingsloven. EFE ser det også som positivt at antallet rapporter fra revisorer og regnskapsførere fortsetter å øke. Disse rapporteringspliktige sender ofte detaljerte rapporter som gir godt grunnlag for videre undersøkelser. Forsikringselskapene har doblet sin rapportering fra 2008, og befinner seg nå på omtrent samme rapporteringsnivå som i 2007 og 2006. Gledelig var det også at advokater rapporterte nesten dobbelt så ofte i 2009 som i 2008. EFE anser likevel antallet for å være lavt i forhold til det totale volumet av transaksjoner som går gjennom advokatvirksomheter.

Det er beklagelig at antallet rapporteringer fra bilforhandlere og øvrige selgere av verdifulle gjenstander har sunket. Kanskje vel så bekymringsfullt er det imidlertid at kvaliteten på rapporteringen gjerne er svak eller i verste fall feilaktig. Ofte gir denne rapporteringen lite ekstra informasjon å bygge en analyse på, og EFE kan se seg nødt til å kontakte den rapporteringspliktige ved behov for ytterligere opplysninger.

Mottatte MT-rapporter fra de ulike virksomhetsområdene fordeler seg som følger:

	2006	2007	2008	2009
Banker	1481	2556	2073	2176
Virksomheter for betalingsformidling	5380	4656	6680	3681
Forsikringsselskaper	31	34	15	31
Verdipapirforetak	10	4	1	1
E-pengeforetak	-	2	1	0
Meglere	5	19	11	21
Revisorer	46	75	78	97
Regnskapsførere	12	15	44	58
Advokater	10	13	7	12
Forhandlere av gjenstander	27	119	109	82
Andre	7	16	7	2
Antall rapporter per år	7042	7543	9026	6161

Figur 6: Mottatte MT-rapporter per virksomhetsområde

De fleste MT-rapportene kommer fra virksomheter for betalingsformidling og banker, men det er ikke naturlig å sammenlikne antallet med antallet rapporter fra andre grupper rapporteringspliktige. Det høye antallet rapporter fra førstnevnte grupper kan ses i sammenheng med stor oppmerksomhet rundt rapporteringsplikten, i kombinasjon med erkjennelsen av at denne typen virksomhet blir brukt av kriminelle. Bankene har også de klart største kundekretene blant de rapporteringspliktige, og har dessuten vært omfattet av rapporteringsplikten lengst.

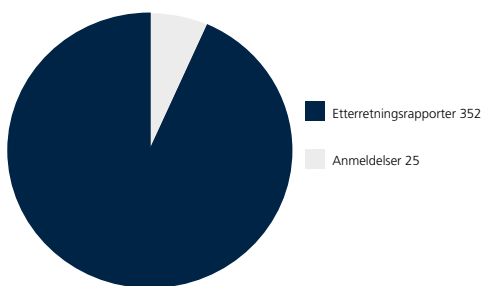
Omfanget og innholdet i MT-rapportene varierer mellom de ulike gruppene rapporteringspliktige. En MT-rapport fra en virksomhet for betalingsformidling omhandler ofte ikke mer enn én person og én transaksjon, men disse rapporteres ofte. På den annen side er en MT-rapport fra en revisor i de fleste tilfeller mye mer omfattende og inneholder gjerne informasjon om flere personer og mange transaksjoner. Det er derfor naturlig med stor forskjell på antall mottatte MT-rapporter fra de ulike gruppene rapporteringspliktige. EFE anser det likevel som betenkelig at antall mottatte MT-rapporter fra enkelte virksomhetsområder fortsatt er lavt, til tross for at det er brukt mye ressurser på foredragsvirksomhet. Årsaken er neppe mangel på transaksjoner som burde vært rapportert.

Veksten i antall forespørslar fra utlandet vitner om bedre forutsetninger for sporing av grensekryssende transaksjoner. Illustrasjonsfoto: yaimicro.com

UTVEKSLING AV INFORMASJON – TALL OVER PRODUKTER UT AV TEAMET

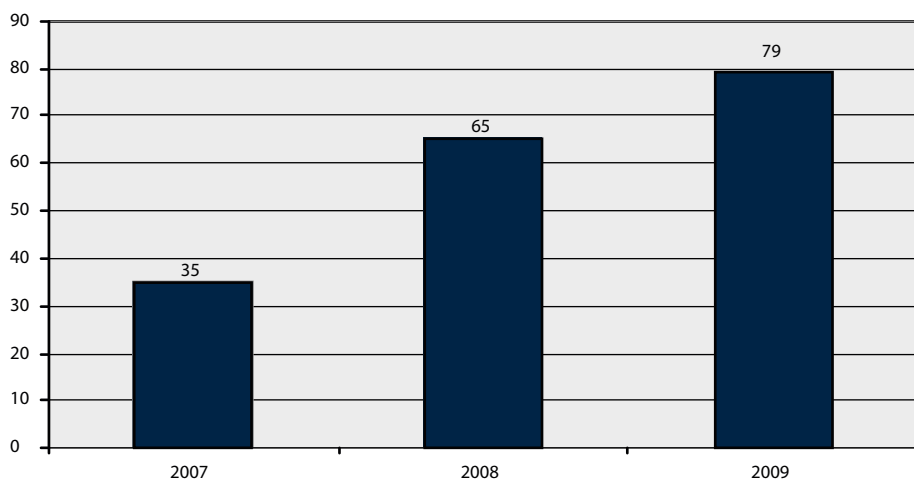
Innføringen av Ask har medført at EFE jobber med MT-rapporter på en annen måte enn tidligere. EFE sendte tidligere ut statusrapporter til alle rapporteringspliktige med informasjon om bruk og status for hver enkelt MT-rapport. Slike rapporter blir ikke lenger sendt ut. Med det nye IT-systemet blir samtlige MT-rapporter brukt. Hver MT-rapport blir automatisk kjørt opp mot en rekke kilder, og objektene i MT-rapportene får en relevansberegning basert på positive treff. Dette danner grunnlag for hvilke objekter EFE skal prioritere å lage analyser av. I tillegg blir en rekke objekter, basert på gitte kriterier, automatisk formidlet for å gjøres tilgjengelig for søk i politiets etterretningsregister, slik at politiet kan kontakte EFE og be om analyser. MT-rapportene som ikke umiddelbart danner grunnlag for viderefremming, ligger tilgjengelige som dynamisk etterretningsinformasjon frem til saneringsfristen, med mindre det kommer nye opplysninger som har betydning for slettefristen. Denne måten å jobbe på gir større mulighet for å viderefremme informasjon til rette mottaker til rett tid. Samtidig gir det nye verktøyet bedre mulighet for å følge med på og avdekke kriminalitetsformer som politiet ikke har hatt tradisjon for å jobbe med.

Figur 7: Forholdet mellom antall etterretningsrapporter og anmeldelser

I 2009 utarbeidet EFE 352 etterretningsrapporter, mot 243 i 2008. Dette skyldes i stor grad at systemet Ask er blitt ordentlig etablert, og at man derfor har kunnet bruke flere ressurser på det praktiske etterretningsarbeidet. EFE leverte inn 25 anmeldelser og egenrapporter i straffesaker i 2009, mot 27 i 2008.

I 2009 så vi at økningen i antall forespørslar fra utenlandske FIU-er fortsatte. Det ble behandlet 79 forespørslar, mot 65 i 2008 og 35 i 2007. Dette vitner om at man i større grad enn tidligere ser mulighetene for å spore objekter og pengestrømmer på tvers av landegrensene.

Figur 8: Utvikling i antall forespørsler fra andre FIU-er

INTERNASJONALT SAMARBEID

Bekjempelse av hvitvasking er et relativt nytt samarbeidsområde i internasjonal sammenheng. Standarder for tiltak som er implementert i nasjonale lover rundt om i verden, har sitt utspring i initiativer som forelå på slutten av 1980-tallet. Bekjempelse av terrorfinansiering ble en høy internasjonal prioritet først etter terrorangrepene i USA 11. september 2001. Bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering er høyt prioritert internasjonalt, og EFE deltar i flere internasjonale fora som jobber med disse temaene. Under følger en oversikt over de mest sentrale organisasjonene hvor EFE er representert.

FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF)

FATF ble etablert av G7-landene i 1989 for å møte den internasjonalt økende bekymringen knyttet til misbruk av finanssystemet til hvitvasking. FATF er et mellomstatlig organ med 35 medlemmer som setter internasjonale standarder for bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering. EFE er representert i den norske FATF-delegasjonen, som ellers består av representanter fra Justisdepartementet, Finansdepartementet, Finanstilsynet og Politidirektoratet. Delegasjonen deltar i plenumsmøter tre ganger årlig i tillegg til ulike arbeidsgrupper.

EFE deltar også som co-chair i en av arbeidsgruppene til FATF.

FATF jobber for å fremme innføring av nasjonal lovgivning både i og utenfor medlemslandene. Målet er å bidra til å avdekke hvitvasking og inndra svarte penger samt å erstatte finansiell diskresjon med gjennomsiktighet. Rammeverket for FATFs føringer utgjøres av 40 anbefalinger og 9 spesialanbefalinger. Etter terrorangrepene i USA 11. september 2001 utvidet FATF sitt mandat til også å omfatte finansiering av terrorisme.

Kort oppsummert er budskapet i de 40 anbefalinger å:

- kriminalisere hvitvasking og vedta lover for å inndra utbytte av straffbar handling
- opprette regler for kundeidentifisering og oppbevaring av opplysninger hos finansinstitusjoner, og rette spesiell oppmerksomhet mot ny teknologi som understøtter anonymitet
- kreve at mistenkelige transaksjoner rapporteres til myndighetene
- sørge for forsvarlig kontroll og tilsyn med finansinstitusjoner
- oppfordre alle lands regjeringer til å opprette finansielle etterretningsenheter (FIU) for å føre tilsyn med transaksjoner
- sette forhåndsbetingelser for å bidra til effektivt internasjonalt samarbeid

Anbefalingene er basert på et underliggende prinsipp om gjennomsiktighet. De er utformet for universell anvendelse, og er generelle prinsipper som skal tilpasses rettssystemet i hvert land. Implementering og overholdelse av anbefalingene sikres ved å føre tilsyn med landene og ved å tilby teknisk assistanse blant annet i form av rådgivning om lovverk, og evaluering av medlemslandenes tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

FATF publiserer jevnlig rapporter som tar for seg nye utfordringer, modus, teknologi og bransjer som er sårbare i forbindelse med hvitvasking og finansiering av terrorisme. I løpet av 2009 publiserte de blant annet rapportene "Money laundering & terrorist financing in the securities sector", "Risk based approach: Guidance for the life insurance sector" og "Money laundering through the football sector". Rapportene er tilgjengelige på www.fatf-gafi.org.

EGMONT GROUP

Det oppstår utfordringer når pengespor krysser landegrenser. Derfor er internasjonalt politisamarbeid avgjørende i bekjempelsen av hvitvasking og terrorfinansiering. For å kunne spore hvem pengene kommer fra og hvor de skal, er det nødvendig å kunne følge de internasjonale pengestrømmene. FATF har oppfordret alle land til å opprette nasjonale enheter for finansiell etterretning (FIU-er), med det underliggende motiv at de skal forplikte seg til gjensidig utveksling av etterretningsinformasjon.

Egmont Group ble etter initiativ fra Belgia og USA opprettet i 1995 som et nettverk av FIU-er, og er et uformelt samarbeid for myndighetsorganer som jobber mot hvitvasking. Kjernen i samarbeidet er tilgang på finansiell informasjon på tvers av landene og informasjon om nye hvitvaskingstrender og ny teknologi som er sårbar for hvitvasking, samt utveksling av erfaringer mellom FIU-ene. Per desember 2009 hadde Egmont Group 117 medlemmer.

EFE er Norges FIU. FIU-en har som oppgave å motta og analysere rapporter om finansielle transaksjoner og videreformidle informasjonen i henhold til regelverket. Formålet er å sørge for effektiv utveksling av finansiell etterretning mellom rapporteringspliktige og politi- og påtalemyndigheter via FIU-en. EFEs samarbeid i Egmont Group består i informasjonsutveksling på tvers av de ulike FIU-ene, basert på rapporter om mistenkelige transaksjoner. Noen av disse sakene publiseres på hjemmesidene til Egmont Group i anonymisert form.

Egmont Group har ulike arbeidsgrupper som jobber med sine respektive tema. Disse omfatter en IT-gruppe, en operasjonell gruppe, en gruppe som tar seg av rettslige spørsmål, en opplæringsgruppe og en bistandsgruppe. Norge deltar i opplæringsgruppen. En gang i året avholdes plenums møte for alle medlemmene. EFE deltok på dette møtet i Qatar i mai.

Mer informasjon om Egmont-samarbeidet finnes på www.egmontgroup.org.

TILLEGG

HVITVASKINGSLOVEN

Lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven)

§1. Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge og bekjempe hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger.

§2. Begreper

I denne lov forstås med:

- 1 rapporteringspliktig: virksomhet eller person som nevnt i §4,
- 2 transaksjon: enhver overføring, formidling, ombytting eller plassering av formuesgoder.

§3. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for rapporteringspliktige som er etablert i Norge, herunder filialer av utenlandske foretak.

Kongen kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og fastsette særlige regler om tiltak mot hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme for disse områdene.

§4. Anvendelsesområde

Loven gjelder for følgende virksomheter og juridiske personer:

- 1 finansinstitusjoner,
- 2 Norges Bank,
- 3 e-pengeforetak,
- 4 foretak og personer som driver virksomhet som består i overføring av penger eller pengefordringer,
- 5 verdipapirforetak,
- 6 forvaltningsselskaper for verdipapirfond,
- 7 forsikringsselskap,
- 8 pensjonskasser,
- 9 postoperatører ved formidling av postsendinger,
- 10 verdipapirregistre,
- 11 andre foretak hvis hovedvirksomhet er omfattet av punktene 2 til 12 og 14 i vedlegg I til direktiv 2000/12/EF om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon, herunder utlånsvirksomhet, fondsmegling, betalingsformidling, finansiell leasing, rådgivnings- eller andre tjenester knyttet til finansielle transaksjoner samt utleie av bankbokser.

Loven gjelder også for følgende juridiske og fysiske personer i utøvelsen av deres yrke:

- 1 statsautoriserte og registrerte revisorer,
- 2 autoriserte regnskapsførere,
- 3 eiendomsmeglere og boligbyggelag når det drives eiendomsmegling,
- 4 forsikringsmeglere,
- 5 prosjektmeglere,
- 6 valutameglere,
- 7 advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand, når de bistår eller opptrer på vegne av klienter ved planlegging eller utførelse av finansielle transaksjoner eller transaksjoner som gjelder fast eiendom eller løsøre gjenstander som nevnt i nr. 8;
- 8 forhandlere av gjenstander, herunder auksjonsforretninger, kommisjonærer og lignende, ved transaksjoner i kontanter på 40 000 norske kroner eller mer eller et tilsvarende beløp i utenlandsk valuta. Transaksjoner med betalingskort omfattes kun når det er bestemt i forskrift fastsatt av departementet;
- 9 personer og foretak som mot vederlag tilbyr tilsvarende tjenester som nevnt i nr. 1 til 8. Loven gjelder også for foretak og personer som utfører tjenester på vegne av eller for rapporteringspliktige.
Når advokater opptrer som bostyrere, gjelder bestemmelsene i §7, §8, §11, §16 og §17. Kongen kan i forskrift¹⁷ fastsette regler som gir loven anvendelse for spillvirksomhet, inkassoforetak og regulerte markeder.

§5. Identitetskontroll

Rapporteringspliktige skal ved etablering av kundeforhold kreve gyldig legitimasjon av kunden. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte. Som gyldig legitimasjon regnes alltid fysisk legitimasjon.

Ved transaksjoner som gjelder 100 000 norske kroner eller mer, for kunder som den rapporteringspliktige ikke på forhånd har et etablert kundeforhold til, skal det kreves legitimasjon som nevnt i første ledd. Beløpsgrensen beregnes samlet for transaksjoner som gjennomføres i flere operasjoner som ser ut til å kunne ha sammenheng med hverandre. Dersom beløpet ikke er kjent når transaksjonen gjennomføres, skal identitetskontrollen utføres så snart den rapporteringspliktige blir kjent med beløpet og at det overstiger beløpsgrensen.

Den rapporteringspliktige¹ skal i alle tilfeller kreve legitimasjon som nevnt i første ledd, dersom den har mistanke om at transaksjonen har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffelovens §147a eller §147b.

Identitetskontroll skal skje ved kundens personlige fremmøte hos den rapporteringspliktige. Dersom personlig fremmøte er til vesentlig ulempe for kunden eller ikke er

praktisk gjennomførbart, kan det gjøres unntak fra dette kravet, såfremt betryggende identitetskontroll likevel kan finne sted.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av identitetskontroll, hva som anses som gyldig legitimasjon og unntak fra plikten til å kreve legitimasjon og til å foreta identitetskontroll.

§6. Registrering av opplysninger

Rapporteringspliktige skal registrere følgende opplysninger om kunder:

- 1 fullt navn eller firma,
- 2 personnummer, organisasjonsnummer, D-nummer eller, dersom kunden ikke har slikt nummer, annen entydig identitetskode,
- 3 fast adresse,
- 4 referanse til legitimasjon som har støttet identitetskontrollen, og
- 5 annet fastsatt i forskrift gitt av departementet.

Rapporteringspliktige¹ skal sørge for at registrerte opplysninger lagres forsvarlig.

Det skal ved bruk av kontonummer eller på annen måte registreres en entydig forbindelse mellom kundeforholdet og opplysningene.

Dersom den rapporteringspliktige¹ vet eller kan ha grunn til å tro at kunden handler på vegne av en annen eller at en annen eier formuesgodet det handles for, skal den rapporteringspliktige bringe på det rene opplysninger som nevnt i første og tredje ledd også om den det handles på vegne av, og registrere slike opplysninger. Plikten til å registrere kundens faste adresse etter første ledd nr. 3 gjelder ikke for bank dersom Folkeregisteret har vedtatt at kundens adresse skal være fortrolig eller strengt fortrolig. Departementet kan i forskrift fastsette tilsvarende unntak for andre rapporteringspliktige.

§7. Undersøkelles- og rapporteringsplikt

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffelovens §147a eller §147b, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte.

Dersom undersøkelsene ikke har avkreftet mistanken, skal den rapporteringspliktige av eget tiltak oversende opplysninger til ØKOKRIM om den aktuelle transaksjonen og om de forhold som har medført mistanke. Den rapporteringspliktige og ansatte skal på forespørsel gi ØKOKRIM alle nødvendige opplysninger om transaksjonen og mistanken. Kunder eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det er blitt oversendt opplysninger til ØKOKRIM.

§8. Oppbevaring av opplysninger mv.

Rapporteringspliktige skal oppbevare kopi av de nødvendige dokumenter som er brukt i forbindelse med legitimasjon som nevnt i §5, og registrerte opplysninger som nevnt i §6, i fem år etter at kundeforholdet er opphørt eller transaksjonen er gjennomført.

Rapporteringspliktige skal oppbevare dokumenter i tilknytning til transaksjoner som nevnt i §7 første ledd i fem år etter at transaksjonen er gjennomført.

Dokumenter og opplysninger som rapporteringspliktige¹ oppbevarer etter første og annet ledd, skal slettes innen ett år etter at oppbevaringsplikten opphører.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvilke dokumenter som skal oppbevares og om oppbevaringsmåten.

§9. Om gjennomføring av mistenkelige transaksjoner

Rapporteringspliktige skal ikke gjennomføre transaksjoner som medfører undersøkelsesplikt, før ØKOKRIM er underrettet. ØKOKRIM kan i særlige tilfeller gi pålegg om ikke å gjennomføre en slik transaksjon. Transaksjonen kan likevel gjennomføres før ØKOKRIM er underrettet, dersom det ikke er mulig å la være å gjennomføre den, eller dersom unnlattelse av å gjennomføre transaksjonen ville vanskeliggjøre etterforskningen. I så fall skal ØKOKRIM underrettes umiddelbart etter at transaksjonen er gjennomført.

§10. ØKOKRIMs plikt til å slette opplysninger

Opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i §7, skal slettes senest fem år etter at opplysningene ble registrert, med mindre det i dette tidsrommet er registrert nye opplysninger, eller det er foretatt etterforsknings- eller rettergangsskritt mot den registrerte.

Dersom ØKOKRIMs undersøkelser viser at det ikke foreligger en straffbar handling, skal opplysningene slettes snarest mulig.

Departementet kan gi nærmere regler om ØKOKRIMs saksbehandling, herunder sletting av opplysninger.

§11. Forholdet til taushetsplikt

Opplysninger som i god tro meddeles ØKOKRIM etter §7, er ikke brudd på taushetsplikt og gir ikke grunnlag for erstatning eller straff.

Rapporteringspliktige som nevnt i §4 første ledd nr. 1, kan uten hinder av taushetsplikt utveksle nødvendige kundeopplysninger seg imellom når det anses nødvendig som ledd i undersøkelser av mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffelovens §147a eller §147b.

ØKOKRIM kan gi opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i §7 til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven³ §147a eller §147b.

§12. Unntak fra advokaters rapporteringsplikt mv.

Advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter rettshjelpvirksomhet, har ikke plikt til å rapportere om forhold som de har fått kjennskap til gjennom arbeidet med å fastslå klientens rettsstilling, eller om forhold som de har fått kjennskap til før, under og etter en retts sak, når forholdet har direkte tilknytning til rettstvisten.

Dette gjelder tilsvarende for revisorer og andre rapporteringspliktige rådgivere når de bistår en advokat eller andre som ervervsmessig eller stadig yter rettshjelpvirksomhet.

§13. Kontroll- og kommunikasjonsrutiner

Rapporteringspliktige skal etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av pliktene som påligger rapporteringspliktige etter loven og bestemmelser fastsatt i medhold av loven. Kontroll- og kommunikasjonsrutinene skal være skriftlige og fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene. Det skal gjennomføres opplæringsprogrammer og oppfølging for ansatte og andre personer som utfører oppgaver til oppfyllelse av plikter etter loven.

§14. Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger

Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger (Kontrollutvalget) skal føre kontroll med:

- 1 ØKOKRIMs behandling av opplysninger mottatt i medhold av §7,
- 2 ØKOKRIMs pålegg og godkjenninger etter §9, og
- 3 at ØKOKRIM oppfyller plikten til å slette opplysninger etter §10.

Kontrollutvalget skal bestå av minst tre medlemmer som oppnevnes av Kongen.

Dessuten oppnevnes ett eller flere varamedlemmer. Lederen for utvalget skal oppfylle de krav som stilles til høyesterettsdommere. Kontrollutvalgets medlemmer har taushetsplikt om det de får vite i utøvelsen av sitt verv. ØKOKRIM skal gi Kontrollutvalget de opplysninger, dokumenter mv. som Kontrollutvalget finner nødvendig for sin kontroll. Når Kontrollutvalget krever det, har ØKOKRIMs tjenestemenn plikt til å forklare seg overfor Kontrollutvalget uten hensyn til taushetsplikt. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppgavene og saksbehandlingen til Kontrollutvalget.

§15. Elektroniske overvåkningssystemer

Rapporteringspliktige som nevnt i §4 første ledd nr. 1, skal etablere elektroniske overvåkningssystemer. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om elektroniske overvåkningssystemer.

§16. Straff

Med bøter straffes den som forsettlig overtrer eller medvirker til overtredelse av denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven.

Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 1 år anvendes.

§17. Pålegg og tvangstiltak

Tilsynsorgan kan gi den rapporteringspliktige pålegg om at forhold i strid med denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av loven, skal opphøre. Tilsynsorgan kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget.

Den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd, kan ilegges tvangsmulkt av tilsynsorganene. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt.

Ilagt mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

§18. Forskrifter

Departementet kan i forskrift fastsette:

- 1 regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i loven,
- 2 unntak fra enkelte eller flere av bestemmelsene i loven for visse rapporteringspliktige,
- 3 regler om hvilke opplysninger om avsender som skal følge en transaksjon i betalingskjeden,
- 4 særskilte regler om rapportering av transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking av utbytte eller finansiering av terrorisme,
- 5 forbud eller restriksjoner når det gjelder adgangen for rapporteringspliktige til å etablere forretningsforhold til eller foreta transaksjoner med personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking av utbytte eller finansiering av terrorisme.

§19. Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan gi overgangsregler.

1 Finansdepartementet iflg. res. 20 juni 2003 nr. 733, som i vedtak 12 des 2003 nr. 1470 satte loven i kraft 1 jan 2004.

2 Finansdepartementet iflg. res. 20 juni 2003 nr. 733.

§20. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

SENTRALE FORSKRIFTER TIL HVITVASKINGSLOVEN

-fra Lovdata - hjemmelsregister

Lov av 20. juni 2003 nr 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).

§ 3 2004.01.09 nr 0024: (FIN) Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter hvitvaskingslovens § 3 annet ledd, § 4 femte ledd og § 14 annet ledd.

§ 4 2004.01.09 nr 0024: (FIN) Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter hvitvaskingslovens § 3 annet ledd, § 4 femte ledd og § 14 annet ledd.

§ 5 2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

§ 6 2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

§ 8 2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

§ 10 2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

§ 14 1995.06.14 nr 0557: (FIN) Forskrift om kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

2004.01.09 nr 0024: (FIN) Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter hvitvaskingslovens § 3 annet ledd, § 4 femte ledd og § 14 annet ledd.

§ 15 2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

§ 18 2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

§ 19 2003.06.20 nr 0733: (FIN) Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter hvitvaskingslovens

§ 19. 2003.12.10 nr 1470: (FIN) Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).

2003.12.10 nr 1487: (FIN) Forskrift om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.

STRAFFELOVEN §§ 317 OG 318 – HELERI

Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).

31te Kapitel. Heleri og hvitvasking.

0 Overskriften endret ved lover 11 juni 1993 nr. 76, 30 juni 2006 nr. 49.

§317. (1) Den som mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling (heleri), eller som yter bistand til å sikre slikt utbytte for en annen (hvitvasking), straffes med bøter (2) eller fengsel (3) inntil 3 år. Som å yte bistand regnes blant annet det å innkreve, oppbevare, skjule, transportere, sende, overføre, konvertere, avhende, pantsette eller la investere utbyttet. Likestilt med utbyttet er gjenstand, fordring eller tjeneste som trer istedenfor utbyttet.

For hvitvasking straffes også den som gjennom konvertering eller overføring av formuesgoder eller på annen måte skjuler eller tilslører hvor utbyttet fra en straffbar handling han selv har begått, befinner seg, stammer fra, hvem som har rådigheten over det, dets bevegelser, eller rettigheter som er knyttet til det.

Den som overtrer første ledd eller annet ledd kan straffes selv om ingen kan straffes for handlingen utbyttet stammer fra på grunn av bestemmelsene i § 44 og § 46. Grov overtredelse av første eller annet ledd straffes med fengsel (3) inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på hva slags straffbar handling utbyttet stammer fra, verdien av utbyttet, størrelsen på den eventuelle fordelen gjerningspersonen har mottatt eller skaffet seg eller andre, og om den skyldige har drevet heleri eller hvitvasking sedvanemessig. Gjelder det utbytte av narkotikaforbrytelser, (4) skal det også legges vekt på art og mengde av det stoffet utbyttet knytter seg til.

Gjelder overtredelsen utbytte av en narkotikaforbrytelse, (4) kan under særdeles skjerpende omstendigheter fengsel inntil 21 år idømmes.(5)

Uaktsom overtredelse av første eller annet ledd straffes med bøter (2) eller fengsel (3) inntil 2 år.

Straff etter denne paragrafen får likevel ikke anvendelse på den som mottar utbyttet til vanlig underhold av seg eller andre fra en som plikter å yte slikt underhold, (6) eller på den som mottar utbyttet som normalt vederlag for vanlige forbruksvarer, bruksting eller tjenester.

0 Endret ved lover 11 mai 1951 nr. 2, 1 juni 1973 nr. 29, 8 juni 1984 nr. 57, 5 mars 1991 nr. 5, 11 juni 1993 nr. 76, 30 juni 2006 nr. 49.

1 Jfr. EØS-avtalen vedlegg IX punkt 23 (dir 91/308). Se § 12 første ledd nr. 3 §391a. Jfr. strpl. § 67 og kap 16 a, lov 20 juni 2003 nr. 41.

2 Jfr. § 27.

3 Jfr. § 26a.

4 Se § 162.

5 Jfr. strpl. § 64 og § 65.

6 Se lover 8 april 1981 nr. 7 §15 flg., 4 juli 1991 nr. 47 §38, 30 april 1993 nr. 40 §3.

Sml. § 37a annet ledd siste punktum.

§ 318. Den som inngår (1) forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 317 første eller annet ledd, straffes med bøter (2) eller fengsel (3) inntil 3 år.

0 Opphevet ved lov 11 juni 1993 nr. 76, tilføyd igjen ved lov 30 juni 2006 nr. 49.

1 Jfr. §58 samt §94, §104, §147a, §159, §162c, §223, §225, §233a, §269 og §330.

2 Jfr. §27.

3 Jfr. §26a.

STRAFFELOVEN §§ 147 A) OG B) – TERRORFINANSIERING

Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).

14de Kapitel. Almenfarlige Forbrydelser.

§ 147a. En straffbar handling som nevnt i §§ 148, 151 a, 151 b første ledd jf. tredje ledd, 152 annet ledd, 152 a annet ledd, 152 b, 153 første til tredje ledd, 153 a, 154, 223 annet ledd, 224, 225 første eller annet ledd, 231 jf. 232, eller 233 anses som en terrorhandling og straffes med fengsel inntil 21 år når handlingen er begått med det forsett

- a) å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern,
- b) å skape alvorlig frykt i en befolkning, eller
- c) urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en annen mellomstatlig organisasjon.

Straffen kan ikke settes under minstestrafen som er bestemt i straffebudene som er nevnt i første punktum.

Med fengsel inntil 12 år straffes den som med slikt forsett som nevnt i første ledd, truer med å begå en straffbar handling som nevnt i første ledd, under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Får trusselen en følge som nevnt i første ledd bokstavene a, b eller c, kan fengsel inntil 21 år idømmes. Medvirkning straffes på samme måte.

Med fengsel inntil 12 år straffes den som planlegger eller forbereder en terrorhandling som nevnt i første ledd, ved å inngå forbund med noen om å begå en slik handling.

Tilføyd ved lov 28 juni 2002 nr. 54, endret ved lov 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712).

§ 147b. Med fengsel inntil 10 år straffes den som fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder, med det forsett at formuesgodene helt eller delvis skal finansiere terrorhandlinger eller andre overtredelser av § 147 a.

På samme måte straffes den som stiller penger eller andre formuesgoder, eller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for

- a) en person eller et foretak som begår eller forsøker å begå lovbrudd som nevnt i § 147 a,
- b) et foretak som noen som nevnt i bokstav a eier eller har kontroll over, eller
- c) et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstavene a eller b.

Medvirkning straffes på samme måte.

Tilføyd ved lov 28 juni 2002 nr. 54.

FATFS 40 ANBEFALINGER OG 9 SPESIALANBEFALINGER

The Forty Recommendations

Legal Systems

Scope of the criminal offence of money laundering (R. 1, R. 2)

Provisional measures and confiscation (R. 3)

Measures to Be Taken By Financial Institutions and Non-Financial Businesses and Professions to Prevent Money Laundering and Terrorist Financing

Customer due diligence and record-keeping (R. 4, R. 5, R. 6, R. 7, R. 8, R. 9, R. 10, R. 11, R. 12)

Reporting of suspicious transactions and compliance (R. 13, R. 14, R. 15, R. 16)

Other measures to deter money laundering and terrorist financing (R. 17, R.18, R.19, R. 20)

Measures to be taken with respect to countries that do not or insufficiently comply with the FATF Recommendations (R. 21, R. 22)

Regulation and supervision (R. 23, R. 24, R. 25)

Institutional and Other Measures Necessary in Systems for Combating Money

Laundering and Terrorist Financing

Competent authorities, their powers and resources

(R. 26, R. 27, R. 28, R. 29, R. 30, R. 31, R. 32)

Transparency of legal persons and arrangements (R. 33, R. 34)

International Co-operation (R. 35)

Mutual legal assistance and extradition (R. 36, R. 37, R. 38, R. 39)

Other forms of co-operation (R. 40)

LEGAL SYSTEMS

Scope of the criminal offence of money laundering

Recommendation 1

Countries should criminalise money laundering on the basis of United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988 (the Vienna Convention) and United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000 (the Palermo Convention).

Countries should apply the crime of money laundering to all serious offences, with a view to including the widest range of predicate offences. Predicate offences may be described by reference to all offences, or to a threshold linked either to a category of serious offences or to the penalty of imprisonment applicable to the predicate offence (threshold approach), or to a list of predicate offences, or a combination of these approaches. Where countries apply a threshold approach, predicate offences should at a minimum comprise all offences that fall within the category of serious offences under their national law or should include offences which are punishable by a maximum penalty of more than one year's imprisonment or for those countries that have a minimum threshold for offences in their legal system, predicate offences should comprise all offences, which are punished by a minimum penalty of more than six months imprisonment.

Whichever approach is adopted, each country should at a minimum include a range of offences within each of the designated categories of offences.

Predicate offences for money laundering should extend to conduct that occurred in another country, which constitutes an offence in that country, and which would have constituted a predicate offence had it occurred domestically. Countries may provide that the only prerequisite is that the conduct would have constituted a predicate offence had it occurred domestically.

Countries may provide that the offence of money laundering does not apply to persons who committed the predicate offence, where this is required by fundamental principles of their domestic law.

Recommendation 2

Countries should ensure that:

- a) The intent and knowledge required to prove the offence of money laundering is consistent with the standards set forth in the Vienna and Palermo Conventions, including the concept that such mental state may be inferred from objective factual circumstances.
- b) Criminal liability, and, where that is not possible, civil or administrative liability, should apply to legal persons. This should not preclude parallel criminal, civil or administrative proceedings with respect to legal persons in countries in which such forms of liability are available. Legal persons should be subject to effective, proportionate and dissuasive sanctions. Such measures should be without prejudice to the criminal liability of individuals.

Provisional measures and confiscation.

Recommendation 3

Countries should adopt measures similar to those set forth in the Vienna and Palermo Conventions, including legislative measures, to enable their competent authorities to confiscate property laundered, proceeds from money laundering or predicate offences, instrumentalities used in or intended for use in the commission of these offences, or property of corresponding value, without prejudicing the rights of bona fide third parties. Such measures should include the authority to: (a) identify, trace and evaluate property which is subject to confiscation; (b) carry out provisional measures, such as freezing and seizing, to prevent any dealing, transfer or disposal of such property; (c) take steps that will prevent or void actions that prejudice the State's ability to recover property that is subject to confiscation; and (d) take any appropriate investigative measures.

Countries may consider adopting measures that allow such proceeds or instrumentalities to be confiscated without requiring a criminal conviction, or which require an offender to demonstrate the lawful origin of the property alleged to be liable to confiscation, to the extent that such a requirement is consistent with the principles of their domestic law.

MEASURES TO BE TAKEN BY FINANCIAL INSTITUTIONS AND NON-FINANCIAL BUSINESSES AND PROFESSIONS TO PREVENT MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING

Recommendation 4

Countries should ensure that financial institution secrecy laws do not inhibit implementation of the FATF Recommendations.

Customer due diligence and record-keeping

Recommendation 5

Financial institutions should not keep anonymous accounts or accounts in obviously fictitious names. Financial institutions should undertake customer due diligence measures, including identifying and verifying the identity of their customers, when:

establishing business relations; carrying out occasional transactions: (i) above the applicable designated threshold; or (ii) that are wire transfers in the circumstances covered by the Interpretative Note to Special Recommendation VII; there is a suspicion of money laundering or terrorist financing; or the financial institution has doubts about the veracity or adequacy of previously obtained customer identification data.

The customer due diligence (CDD) measures to be taken are as follows:

- a) Identifying the customer and verifying that customer's identity using reliable, independent source documents, data or information.
- b) Identifying the beneficial owner, and taking reasonable measures to verify the identity of the beneficial owner such that the financial institution is satisfied that it knows who the beneficial owner is. For legal persons and arrangements this should include financial institutions taking reasonable measures to understand the ownership and control structure of the customer.
- c) Obtaining information on the purpose and intended nature of the business relationship.
- d) Conducting ongoing due diligence on the business relationship and scrutiny of transactions undertaken throughout the course of that relationship to ensure that the transactions being conducted are consistent with the institution's knowledge of the customer, their business and risk profile, including, where necessary, the source of funds. Financial institutions should apply each of the CDD measures under (a) to (d) above, but may determine the extent of such measures on a risk sensitive basis depending on the type of customer, business relationship or transaction. The measures that are taken should be consistent with any guidelines issued by competent authorities. For higher risk categories, financial institutions should perform enhanced due diligence. In certain circumstances, where there are low risks, countries may decide that financial institutions can apply reduced or simplified measures.

Financial institutions should verify the identity of the customer and beneficial owner before or during the course of establishing a business relationship or conducting transactions for occasional customers. Countries may permit financial institutions to complete the verification as soon as reasonably practicable following the establishment of the relationship, where the money laundering risks are effectively managed and where this is essential not to interrupt the normal conduct of business.

Where the financial institution is unable to comply with paragraphs (a) to (c) above, it should not open the account, commence business relations or perform the transaction; or should terminate the business relationship; and should consider making a suspicious transactions report in relation to the customer.

These requirements should apply to all new customers, though financial institutions

should also apply this Recommendation to existing customers on the basis of materiality and risk, and should conduct due diligence on such existing relationships at appropriate times.

Recommendation 6

Financial institutions should, in relation to politically exposed persons, in addition to performing normal due diligence measures:

- a) Have appropriate risk management systems to determine whether the customer is a politically exposed person.
- b) Obtain senior management approval for establishing business relationships with such customers.
- c) Take reasonable measures to establish the source of wealth and source of funds.
- d) Conduct enhanced ongoing monitoring of the business relationship.

Recommendation 7

Financial institutions should, in relation to cross-border correspondent banking and other similar relationships, in addition to performing normal due diligence measures:

- a) Gather sufficient information about a respondent institution to understand fully the nature of the respondent's business and to determine from publicly available information the reputation of the institution and the quality of supervision, including whether it has been subject to a money laundering or terrorist financing investigation or regulatory action.
- b) Assess the respondent institution's anti-money laundering and terrorist financing controls.
- c) Obtain approval from senior management before establishing new correspondent relationships.
- d) Document the respective responsibilities of each institution.
- e) With respect to "payable-through accounts", be satisfied that the respondent bank has verified the identity of and performed on-going due diligence on the customers having direct access to accounts of the correspondent and that it is able to provide relevant customer identification data upon request to the correspondent bank.

Recommendation 8

Financial institutions should pay special attention to any money laundering threats that may arise from new or developing technologies that might favour anonymity, and take measures, if needed, to prevent their use in money laundering schemes. In particular, financial institutions should have policies and procedures in place to address any specific risks associated with non-face to face business relationships or transactions.

Recommendation 9

Countries may permit financial institutions to rely on intermediaries or other third parties to perform elements (a) – (c) of the CDD process or to introduce business, provided that the criteria set out below are met. Where such reliance is permitted, the ultimate responsibility for customer identification and verification remains with the financial institution relying on the third party.

The criteria that should be met are as follows:

- a) A financial institution relying upon a third party should immediately obtain the necessary information concerning elements (a) – (c) of the CDD process. Financial institutions should take adequate steps to satisfy themselves that copies of identification data and other relevant documentation relating to the CDD requirements will be made available from the third party upon request without delay.
- b) The financial institution should satisfy itself that the third party is regulated and supervised for, and has measures in place to comply with CDD requirements in line with Recommendations 5 and 10.

It is left to each country to determine in which countries the third party that meets the conditions can be based, having regard to information available on countries that do not or do not adequately apply the FATF Recommendations.

Recommendation 10

Financial institutions should maintain, for at least five years, all necessary records on transactions, both domestic or international, to enable them to comply swiftly with information requests from the competent authorities. Such records must be sufficient to permit reconstruction of individual transactions (including the amounts and types of currency involved if any) so as to provide, if necessary, evidence for prosecution of criminal activity.

Financial institutions should keep records on the identification data obtained through the customer due diligence process (e.g. copies or records of official identification documents like passports, identity cards, driving licenses or similar documents), account files and business correspondence for at least five years after the business relationship is ended.

The identification data and transaction records should be available to domestic competent authorities upon appropriate authority.

Recommendation 11

Financial institutions should pay special attention to all complex, unusual large transactions, and all unusual patterns of transactions, which have no apparent economic or visible lawful purpose. The background and purpose of such transactions should, as far as possible, be examined, the findings established in writing, and be available to help competent authorities and auditors.

Recommendation 12

The customer due diligence and record-keeping requirements set out in Recommendations 5, 6, and 8 to 11 apply to designated non-financial businesses and professions in the following situations:

- a) Casinos – when customers engage in financial transactions equal to or above the applicable designated threshold.
 - b) Real estate agents - when they are involved in transactions for their client concerning the buying and selling of real estate.
 - c) Dealers in precious metals and dealers in precious stones – when they engage in any cash transaction with a customer equal to or above the applicable designated threshold.
 - d) Lawyers, notaries, other independent legal professionals and accountants when they prepare for or carry out transactions for their client concerning the following activities: buying and selling of real estate; managing of client money, securities or other assets; management of bank, savings or securities accounts; organisation of contributions for the creation, operation or management of companies; creation, operation or management of legal persons or arrangements, and buying and selling of business entities.
 - e) Trust and company service providers when they prepare for or carry out transactions for a client concerning the activities listed in the definition in the Glossary.
- Reporting of suspicious transactions and compliance

Recommendation 13

If a financial institution suspects or has reasonable grounds to suspect that funds are the proceeds of a criminal activity, or are related to terrorist financing, it should be required, directly by law or regulation, to report promptly its suspicions to the financial intelligence unit.

Recommendation 14

Financial institutions, their directors, officers and employees should be:

- a) Protected by legal provisions from criminal and civil liability for breach of any restriction on disclosure of information imposed by contract or by any legislative, regulatory or administrative provision, if they report their suspicions in good faith to the FIU, even if they did not know precisely what the underlying criminal activity was, and regardless of whether illegal activity actually occurred.
- b) Prohibited by law from disclosing the fact that a suspicious transaction report (STR) or related information is being reported to the FIU.

Recommendation 15

Financial institutions should develop programmes against money laundering and terrorist financing. These programmes should include:

- a) The development of internal policies, procedures and controls, including appropriate compliance management arrangements, and adequate screening procedures to ensure high standards when hiring employees.
- b) An ongoing employee training programme.
- c) An audit function to test the system.

Recommendation 16

The requirements set out in Recommendations 13 to 15, and 21 apply to all designated non-financial businesses and professions, subject to the following qualifications:

- a) Lawyers, notaries, other independent legal professionals and accountants should be required to report suspicious transactions when, on behalf of or for a client, they engage in a financial transaction in relation to the activities described in Recommendation 12(d). Countries are strongly encouraged to extend the reporting requirement to the rest of the professional activities of accountants, including auditing.
- b) Dealers in precious metals and dealers in precious stones should be required to report suspicious transactions when they engage in any cash transaction with a customer equal to or above the applicable designated threshold.
- c) Trust and company service providers should be required to report suspicious transactions for a client when, on behalf of or for a client, they engage in a transaction in relation to the activities referred to Recommendation 12(e). Lawyers, notaries, other independent legal professionals, and accountants acting as independent legal professionals, are not required to report their suspicions if the relevant information was obtained in circumstances where they are subject to professional secrecy or legal professional privilege. Other measures to deter money laundering and terrorist financing

Recommendation 17

Countries should ensure that effective, proportionate and dissuasive sanctions, whether criminal, civil or administrative, are available to deal with natural or legal persons covered by these Recommendations that fail to comply with anti-money laundering or terrorist financing requirements.

Recommendation 18

Countries should not approve the establishment or accept the continued operation of shell banks. Financial institutions should refuse to enter into, or continue, a correspondent banking relationship with shell banks. Financial institutions should also

guard against establishing relations with respondent foreign financial institutions that permit their accounts to be used by shell banks.

Recommendation 19

Countries should consider the feasibility and utility of a system where banks and other financial institutions and intermediaries would report all domestic and international currency transactions above a fixed amount, to a national central agency with a computerised data base, available to competent authorities for use in money laundering or terrorist financing cases, subject to strict safeguards to ensure proper use of the information. (Modified 22 October 2004)

Recommendation 20

Countries should consider applying the FATF Recommendations to businesses and professions, other than designated non-financial businesses and professions, that pose a money laundering or terrorist financing risk.

Countries should further encourage the development of modern and secure techniques of money management that are less vulnerable to money laundering.

Measures to be taken with respect to countries that do not or insufficiently comply with the FATF Recommendations.

Recommendation 21

Financial institutions should give special attention to business relationships and transactions with persons, including companies and financial institutions, from countries which do not or insufficiently apply the FATF Recommendations. Whenever these transactions have no apparent economic or visible lawful purpose, their background and purpose should, as far as possible, be examined, the findings established in writing, and be available to help competent authorities. Where such a country continues not to apply or insufficiently applies the FATF Recommendations, countries should be able to apply appropriate countermeasures.

Recommendation 22

Financial institutions should ensure that the principles applicable to financial institutions, which are mentioned above are also applied to branches and majority owned subsidiaries located abroad, especially in countries which do not or insufficiently apply the FATF Recommendations, to the extent that local applicable laws and regulations permit. When local applicable laws and regulations prohibit this implementation, competent authorities in the country of the parent institution should be informed by the financial institutions that they cannot apply the FATF Recommendations.

Regulation and supervision

Recommendation 23

Countries should ensure that financial institutions are subject to adequate regulation and supervision and are effectively implementing the FATF Recommendations. Competent authorities should take the necessary legal or regulatory measures to prevent criminals or their associates from holding or being the beneficial owner of a significant or controlling interest or holding a management function in a financial institution.

For financial institutions subject to the Core Principles, the regulatory and supervisory measures that apply for prudential purposes and which are also relevant to money laundering, should apply in a similar manner for anti-money laundering and terrorist financing purposes.

Other financial institutions should be licensed or registered and appropriately regulated, and subject to supervision or oversight for anti-money laundering purposes, having regard to the risk of money laundering or terrorist financing in that sector. At a minimum, businesses providing a service of money or value transfer, or of money or currency changing should be licensed or registered, and subject to effective systems for monitoring and ensuring compliance with national requirements to combat money laundering and terrorist financing.

Recommendation 24

Designated non-financial businesses and professions should be subject to regulatory and supervisory measures as set out below.

- a) Casinos should be subject to a comprehensive regulatory and supervisory regime that ensures that they have effectively implemented the necessary anti-money laundering and terrorist-financing measures. At a minimum: casinos should be licensed; competent authorities should take the necessary legal or regulatory measures to prevent criminals or their associates from holding or being the beneficial owner of a significant or controlling interest, holding a management function in, or being an operator of a casino; competent authorities should ensure that casinos are effectively supervised for compliance with requirements to combat money laundering and terrorist financing.
- b) Countries should ensure that the other categories of designated non-financial businesses and professions are subject to effective systems for monitoring and ensuring their compliance with requirements to combat money laundering and terrorist financing. This should be performed on a risk-sensitive basis. This may be performed by a government authority or by an appropriate self-regulatory organisation, provided that such an organisation can ensure that its members comply with their obligations to combat money laundering and terrorist financing.

Recommendation 25

The competent authorities should establish guidelines, and provide feedback which will assist financial institutions and designated non-financial businesses and professions in

applying national measures to combat money laundering and terrorist financing, and in particular, in detecting and reporting suspicious transactions.

INSTITUTIONAL AND OTHER MEASURES NECESSARY IN SYSTEMS FOR COMBATING MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING

Competent authorities, their powers and resources

Recommendation 26

Countries should establish a FIU that serves as a national centre for the receiving (and, as permitted, requesting), analysis and dissemination of STR and other information regarding potential money laundering or terrorist financing. The FIU should have access, directly or indirectly, on a timely basis to the financial, administrative and law enforcement information that it requires to properly undertake its functions, including the analysis of STR.

Recommendation 27

Countries should ensure that designated law enforcement authorities have responsibility for money laundering and terrorist financing investigations. Countries are encouraged to support and develop, as far as possible, special investigative techniques suitable for the investigation of money laundering, such as controlled delivery, undercover operations and other relevant techniques. Countries are also encouraged to use other effective mechanisms such as the use of permanent or temporary groups specialised in asset investigation, and co-operative investigations with appropriate competent authorities in other countries.

Recommendation 28

When conducting investigations of money laundering and underlying predicate offences, competent authorities should be able to obtain documents and information for use in those investigations, and in prosecutions and related actions. This should include powers to use compulsory measures for the production of records held by financial institutions and other persons, for the search of persons and premises, and for the seizure and obtaining of evidence.

Recommendation 29

Supervisors should have adequate powers to monitor and ensure compliance by financial institutions with requirements to combat money laundering and terrorist financing, including the authority to conduct inspections. They should be authorised to compel production of any information from financial institutions that is relevant to monitoring such compliance, and to impose adequate administrative sanctions for failure to comply with such requirements.

Recommendation 30

Countries should provide their competent authorities involved in combating money laundering and terrorist financing with adequate financial, human and technical resources. Countries should have in place processes to ensure that the staff of those authorities are of high integrity.

Recommendation 31

Countries should ensure that policy makers, the FIU, law enforcement and supervisors have effective mechanisms in place which enable them to co-operate, and where appropriate co-ordinate domestically with each other concerning the development and implementation of policies and activities to combat money laundering and terrorist financing.

Recommendation 32

Countries should ensure that their competent authorities can review the effectiveness of their systems to combat money laundering and terrorist financing systems by maintaining comprehensive statistics on matters relevant to the effectiveness and efficiency of such systems. This should include statistics on the STR received and disseminated; on money laundering and terrorist financing investigations, prosecutions and convictions; on property frozen, seized and confiscated; and on mutual legal assistance or other international requests for cooperation.

Transparency of legal persons and arrangements**Recommendation 33**

Countries should take measures to prevent the unlawful use of legal persons by money launderers. Countries should ensure that there is adequate, accurate and timely information on the beneficial ownership and control of legal persons that can be obtained or accessed in a timely fashion by competent authorities. In particular, countries that have legal persons that are able to issue bearer shares should take appropriate measures to ensure that they are not misused for money laundering and be able to demonstrate the adequacy of those measures. Countries could consider measures to facilitate access to beneficial ownership and control information to financial institutions undertaking the requirements set out in Recommendation 5.

Recommendation 34

Countries should take measures to prevent the unlawful use of legal arrangements by money launderers. In particular, countries should ensure that there is adequate, accurate and timely information on express trusts, including information on the settlor, trustee and beneficiaries, that can be obtained or accessed in a timely fashion by competent authorities. Countries could consider measures to facilitate access to beneficial ownership and control information to financial institutions undertaking the requirements set out in Recommendation 5.

INTERNATIONAL CO-OPERATION

Recommendation 35

Countries should take immediate steps to become party to and implement fully the Vienna Convention, the Palermo Convention, and the 1999 United Nations International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism. Countries are also encouraged to ratify and implement other relevant international conventions, such as the 1990 Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and the 2002 Inter-American Convention against Terrorism.

Mutual legal assistance and extradition**Recommendation 36**

Countries should rapidly, constructively and effectively provide the widest possible range of mutual legal assistance in relation to money laundering and terrorist financing investigations, prosecutions, and related proceedings. In particular, countries should:

- a) Not prohibit or place unreasonable or unduly restrictive conditions on the provision of mutual legal assistance.
- b) Ensure that they have clear and efficient processes for the execution of mutual legal assistance requests.
- c) Not refuse to execute a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
- d) Not refuse to execute a request for mutual legal assistance on the grounds that laws require financial institutions to maintain secrecy or confidentiality. Countries should ensure that the powers of their competent authorities required under Recommendation 28 are also available for use in response to requests for mutual legal assistance, and if consistent with their domestic framework, in response to direct requests from foreign judicial or law enforcement authorities to domestic counterparts.

To avoid conflicts of jurisdiction, consideration should be given to devising and applying mechanisms for determining the best venue for prosecution of defendants in the interests of justice in cases that are subject to prosecution in more than one country.

Recommendation 37

Countries should, to the greatest extent possible, render mutual legal assistance notwithstanding the absence of dual criminality.

Where dual criminality is required for mutual legal assistance or extradition, that requirement should be deemed to be satisfied regardless of whether both countries place the offence within the same category of offence or denominate the offence by the same terminology, provided that both countries criminalise the conduct underlying the offence.

Recommendation 38

There should be authority to take expeditious action in response to requests by foreign countries to identify, freeze, seize and confiscate property laundered, proceeds from money laundering or predicate offences, instrumentalities used in or intended for use in the commission of these offences, or property of corresponding value. There should also be arrangements for co-ordinating seizure and confiscation proceedings, which may include the sharing of confiscated assets.

Recommendation 39

Countries should recognise money laundering as an extraditable offence. Each country should either extradite its own nationals, or where a country does not do so solely on the grounds of nationality, that country should, at the request of the country seeking extradition, submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution of the offences set forth in the request. Those authorities should take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a serious nature under the domestic law of that country. The countries concerned should cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecutions.

Subject to their legal frameworks, countries may consider simplifying extradition by allowing direct transmission of extradition requests between appropriate ministries, extraditing persons based only on warrants of arrests or judgements, and/or introducing a simplified extradition of consenting persons who waive formal extradition proceedings.

Other forms of co-operation**Recommendation 40**

Countries should ensure that their competent authorities provide the widest possible range of international co-operation to their foreign counterparts. There should be clear and effective gateways to facilitate the prompt and constructive exchange directly between counterparts, either spontaneously or upon request, of information relating to both money laundering and the underlying predicate offences. Exchanges should be permitted without unduly restrictive conditions. In particular:

- a) Competent authorities should not refuse a request for assistance on the sole ground that the request is also considered to involve fiscal matters.
- b) Countries should not invoke laws that require financial institutions to maintain secrecy or confidentiality as a ground for refusing to provide co-operation.
- c) Competent authorities should be able to conduct inquiries; and where possible, investigations; on behalf of foreign counterparts. Where the ability to obtain information sought by a foreign competent authority is not within the mandate of its counterpart, countries are also encouraged to permit a prompt and constructive exchange of information with non-counterparts. Co-operation with foreign authorities other than counterparts could occur directly or indirectly. When uncertain about the appropriate avenue to follow, competent authorities should first contact their foreign counterparts for assistance. Countries should establish controls and safeguards to ensure that information exchanged by competent authorities is used only in an authorised manner, consistent with their obligations concerning privacy and data protection.

Nine Special Recommendations on Terrorist Financing

- I. Ratification and implementation of UN instruments
- II. Criminalising the financing of terrorism and associated money laundering
- III. Freezing and confiscating terrorist assets
- IV. Reporting suspicious transactions related to terrorism
- V. International co-operation
- VI. Alternative remittance
- VII. Wire transfers
- VIII. Non-profit organisations
- IX. Cash couriers

Recognising the vital importance of taking action to combat the financing of terrorism, the FATF has agreed these Recommendations, which, when combined with the FATF Forty Recommendations on money laundering, set out the basic framework to detect, prevent and suppress the financing of terrorism and terrorist acts.

I. Ratification and implementation of UN instruments

Each country should take immediate steps to ratify and to implement fully the 1999 United Nations International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism. Countries should also immediately implement the United Nations resolutions relating to the prevention and suppression of the financing of terrorist acts, particularly United Nations Security Council Resolution 1373.

II. Criminalising the financing of terrorism and associated money laundering

Each country should criminalise the financing of terrorism, terrorist acts and terrorist organisations. Countries should ensure that such offences are designated as money laundering predicate offences.

III. Freezing and confiscating terrorist assets

Each country should implement measures to freeze without delay funds or other assets of terrorists, those who finance terrorism and terrorist organisations in accordance with the United Nations resolutions relating to the prevention and suppression of the financing of terrorist acts.

Each country should also adopt and implement measures, including legislative ones, which would enable the competent authorities to seize and confiscate property that is the proceeds of, or used in, or intended or allocated for use in, the financing of terrorism, terrorist acts or terrorist organisations.

IV. Reporting suspicious transactions related to terrorism

If financial institutions, or other businesses or entities subject to anti-money laundering obligations, suspect or have reasonable grounds to suspect that funds are linked or related to, or are to be used for terrorism, terrorist acts or by terrorist organisations, they should be required to report promptly their suspicions to the competent authorities.

V. International co-operation

Each country should afford another country, on the basis of a treaty, arrangement or other mechanism for mutual legal assistance or information exchange, the greatest possible measure of assistance in connection with criminal, civil enforcement, and administrative investigations, inquiries and proceedings relating to the financing of terrorism, terrorist acts and terrorist organisations.

Countries should also take all possible measures to ensure that they do not provide safe havens for individuals charged with the financing of terrorism, terrorist acts or terrorist organisations, and should have procedures in place to extradite, where possible, such individuals.

VI. Alternative remittance

Each country should take measures to ensure that persons or legal entities, including agents, that provide a service for the transmission of money or value, including transmission through an informal money or value transfer system or network, should be licensed or registered and subject to all the FATF Recommendations that apply to banks and non-bank financial institutions. Each country should ensure that persons or legal entities that carry out this service illegally are subject to administrative, civil or criminal sanctions.

VII. Wire transfers

Countries should take measures to require financial institutions, including money remitters, to include accurate and meaningful originator information (name, address and account number) on funds transfers and related messages that are sent, and the information should remain with the transfer or related message through the payment chain.

Countries should take measures to ensure that financial institutions, including money remitters, conduct enhanced scrutiny of and monitor for suspicious activity funds transfers which do not contain complete originator information (name, address and account number).

VIII. Non-profit organisations

Countries should review the adequacy of laws and regulations that relate to entities that can be abused for the financing of terrorism. Non-profit organisations are particularly vulnerable, and countries should ensure that they cannot be misused:

by terrorist organisations posing as legitimate entities;

to exploit legitimate entities as conduits for terrorist financing, including for the purpose of escaping asset freezing measures; and

to conceal or obscure the clandestine diversion of funds intended for legitimate purposes to terrorist organisations.

IX. Cash couriers

Countries should have measures in place to detect the physical cross-border transportation of currency and bearer negotiable instruments, including a declaration system or other disclosure obligation.

Countries should ensure that their competent authorities have the legal authority to stop or restrain currency or bearer negotiable instruments that are suspected to be related to terrorist financing or money laundering, or that are falsely declared or disclosed.

Countries should ensure that effective, proportionate and dissuasive sanctions are available to deal with persons who make false declaration(s) or disclosure(s). In cases where the currency or bearer negotiable instruments are related to terrorist financing or money laundering, countries should also adopt measures, including legislative ones consistent with Recommendation 3 and Special Recommendation III, which would enable the confiscation of such currency or instruments.

MEDLEMSLANDENE I FATF

The 35 FATF Members, as of December 2009:

Argentina	Mexico
Australia	New Zealand
Austria	Norway
Belgium	Portugal
Brazil	Republic of Korea
Canada	Russian Federation
China	Singapore
Denmark	South Africa
European Commission (Member list below)	Spain
Finland	Sweden
France	Switzerland
Germany	Turkey
Greece	United Kingdom
GCC – Gulf Co-operation Council (Member list below)	United States
Hong Kong, China	Russian Federation
Iceland	Singapore
Ireland	South Africa
Italy	Spain
Japan	Sweden
Kingdom of the Netherlands	Switzerland
Luxembourg	Turkey
	United Kingdom
	United States

Countries with observer status:

China

Members of the European Commission:

Austria, Belgium, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, The Netherlands, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.

Members of the Co-operation Council for the Arab states of the Gulf (GCC):

Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi Arabia, United Arab Emirates.

MEDLEMSLANDENE I EGMONT GROUP

The 107 Egmont Group Members, as of December 2008:

OPERATIONAL UNITS

Albania	Gibraltar	Paraguay
Andorra	Greece	Peru
Anguilla	Grenada	Philippines
Antigua and Barbuda	Guatemala	Poland
Argentina	Guernsey	Portugal
Armenia	Honduras	Qatar
Aruba	Hong Kong	Romania
Australia	Hungary	Russia
Austria	Iceland	San Marino
Bahamas	India	Serbia
Bahrain	Indonesia	Singapore
Barbados	Ireland	Slovakia
Belarus	Isle of Man	Slovenia
Belgium	Israel	South Africa
Belize	Italy	Spain
Bermuda	Japan	St. Kitts & Nevis
*Bolivia *	Jersey	St. Vincent & the Grenadines
Bosnia & Herzegovina	Korea	Sweden
Brazil	Latvia	Switzerland
British Virgin Islands	Lebanon	Syria
Bulgaria	Liechtenstein	Taiwan
Canada	Lithuania	Thailand
Cayman Islands	Luxembourg	Turkey
Chile	Macedonia	Turks & Caicos
Colombia	Malaysia	Ukraine
Cook Islands	Malta	United Ar. Emirates
Costa Rica	Marshall Islands	United Kingdom
Croatia	Mauritius	United States
Cyprus	Mexico	Vanuatu
Czech Republic	Moldova	Venezuela
Denmark	Monaco	
Dominica	Montenegro	
Egypt	Netherlands Antilles	
El Salvador	Netherlands	
Estonia	New Zealand	
Finland	Nigeria	
France	Niue	
Georgia	Norway	
Germany	Panama	

Foto: Ingvil Trana, ØKOKRIM
Illustrasjonsfoto: yaymicro.no

Layout og Trykk: Merkur-Trykk AS

ØKOKRIM

Enheten for finansiell etterretning (EFE)

Postadresse: Pb 8193 Dep, N-0034 OSLO

Besøksadresse: C. J. Hambros plass 2 B, 0164 OSLO

Telefon sentralbord: 23 29 10 00

EFEs kontakttelefon 23 29 14 05

Telefaks: 23 29 11 01

E-post: efe.okokrim@politiet.no
desken.okokrim@politiet.no

Nettsider: www.hvitvasking.no
www.okokrim.no